

Yhteenveto lausunnoista – Hallituksen esityksen muotoon laadittu työryhmämietintö kuolinpesän sähköistä asiointia koskevaksi lainsäädännöksi

Lausuntokierroksella 5.12.–6.2.2026 olleessa hallituksen esityksen muotoon laaditussa työryhmämietinnössä ehdotettiin säädettäväksi laki kuolinpesän palvelualustasta ja laki kuolinpesän osakasrekisteristä. Lisäksi ehdotettiin muutettavaksi perintö- ja lahjaverolakia, hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista annettua lakia, verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettua lakia, verotusmenettelystä annettua lakia, perintökaarta, ulosottokaarta sekä lakia tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuistaan.

Työryhmämietinnössä ehdotettiin Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa tarjottavia sähköisiä palveluita laajennettavaksi siten, että se toimisi palvelualustana kuolinpesän sähköiselle asiointille. Kuolinpesän palvelualustalla tarjottaisiin sähköisen asiointin palvelu ehdotettuun kuolinpesän osakasrekisteriin, jonka tarkoituksena on mahdollistaa tietyn kuolinpesän henkilöpiiriä koskevan ajantasaisen tiedon saatavuus. Kuolinpesän palvelualustalla tarjottaisiin mahdollisuus myös perukirjan ja perintöveroilmoituksen laatimiseen. Kuolinpesän palvelualustan käyttöön ottaneilla osakkailla olisi käytettävissään lisäksi asiakirjojen säilytyspalvelu.

Työryhmämietinnön mukaan perunkirjoitus olisi jatkossa mahdollista toimittaa osittain tai kokonaan myös sähköisesti. Perunkirjoitukselle tarkoitettua määräaikaa pidennettäisiin kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Perukirjan sisältöä esitettiin ajanmukaistettavaksi. Perintöverotuksessa siirryttäisiin perukirjan perusteella toimitettavasta perintöverotuksesta perintöveroilmoituksen perusteella toimitettavaan verotukseen niin sähköisessä kuin paperilla tapahtuvassa asiointissa. Työryhmämietinnössä esitettiin, että lait tulisivat voimaan 1.1.2027.

Esitysluonnoksesta annettiin valtiovarainministeriölle yhteensä 60 lausuntoa. Lausunnon esitysluonnoksesta antoivat Aatos Legal Technology Oy, Digi- ja väestötietovirasto, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, Finanssiala ry, Helsingin hallinto-oikeus, Huoma – Henkirikoksen uhrien läheiset ry, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Julkiset oikeusavustajat ry., Juristiliitto – Juristförbundet ry, emeritusprofessori Urpo Kangas, Kansallisarkisto, Kansaneläkelaitos, Keskuskauppakamari ry, Kiinteistöväälitysalan Keskusliitto ry, Kirkkohallitus, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, vanhempi yliopistonlehtori Tapani Lohi, maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maanmittauslaitos, Metsäteollisuus ry, Monimuotoiset perheet -verkosto, Nordea Bank Oyj, Nuoret Lesket ry, Oikeusrekisterikeskus, Patentti- ja rekisterihallitus, Poliisihallitus, Rivenez Oy, Ruokavirasto, Sahateollisuus ry, sisäministeriön poliisiosasto, Suomen Asianajajat, Suomen Isännöintiliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen ortodoksinen kirkko, Suomen Vuokranantajat ry, Surunauha ry, Syöpäjärjestöt, Tietosuojavaltuutetun

toimisto, Tulli, Tuomioistuinvirasto, Ulosottolaitos, Valtiokonttori, valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosasto, valtiovarainministeriön valtionhallinnon kehittämisosasto, Vanhusasiavaltuutettu, Vapaa-ajattelijain Liitto ry, Verohallinto ja Veronmaksajain Keskusliitto ry. Lisäksi saatiin yksi yksityishenkilön antama lausunto.

Tiivistelmä lausuntopalautteesta:

Tiivistelmä lausuntopalautteesta alla lausuntopyynnön rakenteen mukaisesti jaoteltuna.

1. Yleiset huomiot ja laki kuolinpesän palvelualustasta

1.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa (OmaVero) tarjottavia palveluita laajennettaisiin siten, että Verohallinnon sähköinen asiointipalvelu toimisi palvelualustana myös kuolinpesälle tarjottaville palveluille, joita olisivat asiakirjojen säilytyspalvelu, sähköisen asioinnin palvelu kuolinpesän osakasrekisteriin ja mahdollisuus perukirjan laatimiseen. Kuolinpesän palvelualustasta ehdotetaan säädettäväksi uudessa laissa, joka sisältäisi säännökset rekisterinpitäjyydestä, palveluiden käyttöoikeuksista ja niiden päättymisestä sekä mahdollisuudesta antaa vakuutus ja todistus sähköiseen perukirjaan. Lisäksi laki sisältäisi asiakirjojen säilytyspalvelusta säännökset tallennettavista tiedoista, niiden käsittelystä rekisterinpitäjän toimesta, tietojen yksityisyydestä ja tietojen poistamisesta.

1.2. Lausuntopalaute

Useissa lausunnoissa esityksestä annettavat yleiset huomiot oli annettu osana kuolinpesän palvelualustasta annettavaan lakiin annettuja huomioita eikä lausunnoista ollut aina pääteltävissä tarkoitettiinko huomiot kohdennettavaksi yleisesti esitykseen vai lakiin kuolinpesän palvelualustasta. Tämän vuoksi yleiset huomiot on tässä esitetty samassa yhteydessä kuin kuolinpesän palvelualustasta annettavaan lakiin kohdistuvat huomiot.

Esityksen tavoitteita ja ehdotuksia uusiksi palveluiksi pidettiin perusteltuina ja kannatettavina. Yhdessäkään lausunnossa näitä ei vastustettu. Myös Verohallinnon sähköistä asiointipalvelua kuolinpesän palvelualustan sijaintipaikkana kannatettiin muutamassa lausunnossa. Usea lausunnonantaja piti kuitenkin esitystä keskeneräisenä.

Useassa lausunnossa kannettiin huolta palvelualustan ulkopuolella tapahtuvan asioinnin turvaamisesta samoin kuin tilanteista, joissa kuolinpesä asioi osin digitaalisesti ja osin paperilla. Kuolinpesän osakkaina voi olla henkilöitä, jotka eivät asioi digitaalisesti. Muutamassa lausunnossa todettiin myös, ettei esityksessä ole tunnistettu riittävästi tällaisia tilanteita eikä arvioitu riittävästi vaikutuksia.

Useassa lausunnossa ehdotettiin myös jatkokehitystoimia. Yleisimmin tunnistettu ja kannatettu jatkokehitystarve oli testamenttirekisteri, mutta myös muita asiakirjojen digitalisointiin ja asioinnin sujuvuutta kehittäviä toimia ehdotettiin.

Ehdotuksesta lausuneista **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, Huoma – Henkirikoksen uhrien läheiset ry., Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Juristiliitto – Juristförbundet ry., Kirkkohallitus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry., Metsäteollisuus ry., Monimuotoiset perheet -verkosto, Nuoret Lesket ry., Ruokavirasto, Sahateollisuus ry., Suomen ortodoksinen kirkko, Surunauha ry., Syöpäjärjestöt, Ulosottolaitos, ja Veronmaksajain Keskusliitto** pitävät ehdotusta kuolinpesän palvelualustasta perusteltuna.

Aatos Legal Technology Oy tukee ohjelmaa, mutta katsoo, että kuolinpesän palvelualustan tulee toteutua avoimien rajapintojen periaatteen ja hallitusohjelman mukaisesti, jotta yksityiset ja julkiset palvelut voivat toimia yhteen.

Ahvenanmaan maakuntahallituksella ei ollut lausuttavaa, mutta halusi, että se pidetään ajan tasalla asian etenemisestä ja että sillä on mahdollisuus vaikuttaa tämän tyyppiin asioihin jatkossa.

Digi- ja väestötietovirasto kannattaa lainsäädäntöuudistusta. Digi- ja väestötietovirasto ehdottaa lausunnossaan jatkokehitysideoita kuten perinnöstä luopumisen luopujan omin toimin kuolinpesän palvelualustalla tai muussa digitaalisessa palvelussa, sähköisten asiakirjojen mahdollisuuden muissa perhe- ja jäämistöoikeudellisissa asioissa ja ulosottokaaren mukaisen luopumisilmoituksen tallettamisen ja tietopalvelun sekä kuolinpesän osakasrekisterilainsäädännön yhteensovittamisesta samaan kokonaisuuteen. Digi- ja väestötietovirasto ehdottaa lainsäädännön voimaantulon jälkeen tehtävää seurantatutkimusta lain vaikutuksista ja toimivuudesta ja toivoo selvitettävän, voidaanko lainsäädännöllisin toimin edistää pankki- ja vakuutus tietojen tuontia sähköiseen perukirjaan.

Digi- ja väestötietovirasto korostaa lausunnossaan, että kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain ja kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain yhteensopivuus tietopalvelun ja tiedonsaantioikeuksien näkökulmasta (3 ja 4 §:t) tulee vielä varmistaa jatkovalmistelussa. Osakasrekisterin tietosisällön osalta tiedonsaantioikeuksien tulee olla yhtenevät käytettävästä välineestä riippumatta. Kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 3 §:n viimeisen virkkeen rajoittamisäännöksen soveltamisalan tulisi rajoittua muihin kuin osakasrekisterin tietoihin. Digi- ja väestötietovirasto huomioi lisäksi, että kuolinpesän osakkaiden voi olla vaikea ymmärtää palvelussa, mitä oikeuksia ja velvollisuuksia kullakin osakkaalla on ja ehdottaakin selvitettäväksi, onko laeissa säädettävä tarkemmin tietojen ylläpitämiseen oikeutetuista ja ylläpitämisen laajuudesta.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia kannattaa periaatteessa esitystä ja pitää sitä huolellisesti laadittuna. Lausunnossa huomautetaan tiettyjen termien käytöstä. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia huomioi lausunnossaan, ettei esityksessä näyttäisi olevan tarkempia säännöksiä siitä, miten erityisesti uskotut miehet saisivat oikeuden palvelualustan käyttöön ja voisivat laatia perukirjan siellä. Tätä asiaa samoin kuin kuolinpesän ilmoittajan mahdollisuuksia toimia palvelualustalla tulisi jatkovalmistelussa selventää.

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK pitää ohjelman ja sen muodostaman ekosysteemin edistämistä tärkeänä askeleena kohti digitalisoituneempaan yhteiskuntaa.

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry pääasiassa tukee kuolinpesän palvelualustan digitaalista toteutusta, vaikka kantaa huolta digitaalisten palveluiden tavoittamattomissa olevista. Palvelualusta ei kuitenkaan tule juurikaan palvelemaan niitä omaisia, joilla ei ole sen käyttöön riittäviä digitaalisia

valmiuksia. Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry korostaa lausunnossaan myös tietoturvaa ja turvallisuusriskejä. Lisäksi Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry kehottaa kohdentamaan käyttöönottoviestintää riittävästi eri käyttäjäryhmille.

Emeritusprofessori Urpo Kangas piti esitystä kunnianhimoisena ja keskeneräisenä, joka muuttaisi toteutuessaan hyvin syvällisesti kuolinpesän selvityksen alkuvaiheen menettelysääntöjä. Hän kannatti hankkeen toteuttamista vaiheittain ja pilotoiden. Emeritusprofessori Urpo Kangas huomautti, ettei tarpeellisten asiakirjojen säilytyspalvelua ei ole sen tarkemmin täsmennetty lakiehdotuksessa. Hän toteaa myös, ettei ehdotettua säädöksen nimikettä tulisi käyttää enää lakiehdotuksen jatkovalmistelussa.

Finanssiala ry. pitää hanketta yleisesti ottaen oikeansuuntaisena. Finanssiala ry huomioi kuitenkin, että jatkossakin perukirjat ja niiden liiteasiakirjat tulee tarkistaa manuaalisesti tilanteissa, joissa osakasrekisterin tiedot eivät ole kokonaisuudessaan julkisesti luotettavia.

Huoma – Henkirikoksen uhrien läheiset ry. kannattaa ehdotusta, koska sähköinen asiointi helpottaa ja nopeuttaa asioiden hoitamista. Monet asiat, kuten kuolemaan liittyvä rikos, voivat tehdä kuolemaan liittyvien asioiden hoitamisesta poikkeuksellisen raskasta.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy pitää ehdotettua lakia kannatettavana, koska se voi sujuvoittaa läheisen kuolemaan liittyvien asioiden hoitamista ja vähentää osakkaiden tarpeetonta kuormitusta. Ehdotettu palvelukokonaisuus ei kuitenkaan ratkaise tilanteita, joissa ei ole perillisiä tai pesänhoitajia. Lainsäädännön kehittämistä tulisi näiltä osin jatkaa.

Juristiliitto – Juristförbundet ry pitää uudistusta lähtökohtaisesti myönteisenä, mutta huomioi lausunnossaan ne henkilöt, joille digipalveluiden käyttö on vaikeaa tai mahdotonta. Juristiliitto – Juristförbundet ry pitää myös tietosuojan varmistamista tärkeänä samoin kuin palvelussa olevien tietojen luovutusedellytysten tarkkaa rajaamista. Lausunnossa korostetaan myös prosessien selkeyden ja riittävän resursoinnin tärkeyttä. Juristiliitto – Juristförbundet ry. pitää lausunnossaan kannatettavana kuolinpesän palvelualustan toteuttamista ja pitää Verohallinnon OmaVero-asiointipalvelua luontevana sijoituspaikkana.

Kansaneläkelaitos pitää esitystä kannatettavana etenkin kuolinpesän osakasrekisterin ja sähköisen perintöveroilmoituksen ja perukirjan osalta. Hyvää on myös se, että tulevaisuudessa viranomaisviestit ja tiedoksiannot kuolinpesän yhteyshenkilöille voivat välittyä Suomi.fi-viestien kautta.

Keskuskauppakamari ry. kannattaa ehdotettua sääntelyä.

Kirkkohallitus pitää ehdotuksen tavoitteita yleisesti tarkoituksenmukaisena. Evankelis-luterilainen kirkko on valmis jatkamaan yhteistyötä ohjelman puitteissa. Kirkkohallituksessa on valmistelussa kirkkolain muutosesitys, jolla mahdollistettaisiin evankelis-luterilaisen kirkon osallistuminen kuolinpesän osakasrekisterin ylläpitoon. Kirkkolain muutosesitys annettaneen kirkolliskokoukselle kevään 2026 aikana. Kirkkohallitus pitää ehdotusta kuolinpesän palvelualustasta perusteltuna, sillä se mahdollistaa kuolinpesän käyttämään laissa säädetyjä sähköisiä palveluita. Kirkkohallitus pitää lausunnossaan perusteltuna Verohallinnon oikeutta kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 3 §:n perusteella rajata tiettyyn asemaan kuolinpesässä perustuvia käyttöoikeuksia, mutta piti selkeämpänä vaihtoehtoa, jossa rajausperusteet säädettäisiin laissa.

KÄPY, Lapsikuolemaperheet ry. kannattaa esityksen tavoitteita, mutta katsoo lausunnossaan, että vastasyntyneen tai varattoman kuolinpesiin tulisi mahdollistaa poikkeukset tai kevennetyt menettelyt kuolinpesän selvittämisiin.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pitää ehdotettua sääntelyä erittäin kannatettavana. Liikenne- ja viestintävirasto Traficomien asiakaskunnan toiveena on jo pitkään ollut mahdollisuus hoitaa edesmenneen omaisen asioita digitaalisesti.

Maanmittauslaitos kannattaa ehdotettuja lainmuutosehdotuksia. Maanmittauslaitos tukee myös testamenttirekisterin perustamista ja katsoo, että myös avioehdoille tulisi luoma oma rekisteri, johon sisältötiedot tuotettaisiin rakenteisina. Maanmittauslaitos korostaa lausunnossaan omia tietotarpeitaan ja palvelualustan jatkokehittämismahdollisuuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö kannattaa laajasti ehdotuksia ja pitää kehittämistä tärkeänä. Maa- ja metsätalousministeriö pitää kannatettavana selkeää pyrkimystä edesmenneen omaisen asioiden hoidon sujuvoittamiseen asiakirjojen digitalisoinnin ja rakenteellistamisen avulla. Maa- ja metsätalousministeriö pitää myös tärkeänä etenemistä tämän työn kautta kohti automatisoidun selvennyslainhuudon toteuttamista.

Maa- ja metsätalousministeriö lausui useasta kuolinpesän palvelualustasta annettavaan lakiin ehdotetusta säännöksestä ja toi esiin monia tarpeita kehittää sekä säännösluonnoksia että niiden perusteluita. Rekisterinpitäjäsäännöksen (2 §) osalta maa- ja metsätalousministeriö totesi rekisterinpitäjän käsittelykeinojen poikkeavan normaalista käsittelykeinoista ja ehdotti sen vuoksi käsittelykeinojen ja käsiteltävien henkilötietojen tarkempaa kuvaamista perusteluissa. Käyttöoikeuksien (3 §) tarkoituksenmukaiseksi rajaamiseksi käyttöoikeuksia olisi maa- ja metsätalousministeriön mukaan hyvä pystyä rajaamaan myös muuten kuin tietyn kuolinpesään liittyvän aseman perusteella. Käyttöoikeuksien toteutuksen kannalta myös henkilön asema -käsittelyn yksiselitteisyyttä saattaisi olla tarpeen tarkastella lähemmin, koska osakas voi olla kuolinpesässä useammassa kuin yhdessä asemassa. Maa- ja metsätalousministeriö pitää perintöveroilmoituksen ja siihen liitettävän perukirjan laatimisen osalta ehdotettua säädöskokonaisuutta sirpaleisena jättäen epäselväksi sen, millainen palvelukokonaisuus perintöveroilmoituksesta ja perukirjasta on tarkoitus muodostaa kuolinpesän palvelualustalle. Perusteluissa olisi hyvä tarkastella tapauksia, joissa osakkaalla on useampi rooli tai asema kuolinpesässä sekä sitä, miten tällaisissa tapauksissa osakkaiden pääsyä palveluun hallitaan. Lisäksi perusteluissa olisi hyvä arvioida tietojen käytettävyyttä kuolinpesän eri palvelujen välillä. Rekisterinpitäjän käsittelyoikeuden rajoittaminen (6 §) voi osoittautua tietosuojalainsäädännön näkökulmasta ongelmalliseksi ja johtaa siihen, että rekisterinpitäjällä ei ole tosiasiallista määräysvaltaa tietojen käsittelyn tarkoituksiin ja keinoihin. Rekisterinpitäjyys ilman todellista toimivaltaa voi johtaa rekisteröityjen oikeusturvan vaarantumiseen ja vastuusuhteiden epäselvyyteen. Lain 8 §:ssä ei ole selvästi sanottu, mikä taho poistaisi asiakirjojen säilytyspalveluun tallennetut tiedot.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry. kannattaa esitystä ja pitää paperiasioinnin mahdollisuuden säilyttämistä tärkeänä. Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry. toteaa lausunnossaan palvelualustan mahdollistavan kuolinpesän sähköisten palvelujen käytön ja lakiehdotuksen sisällön vastaavan tavoitetta sujuvoittaa kuolinpesään liittyvien asioiden hoitamista. MTK pitää lausunnossaan erittäin tärkeänä, että paperilla tapahtuva asiointi säilytetään.

Metsäteollisuus ry. ja Sahateollisuus ry. toteavat lausunnossaan lakiehdotuksen sisällön vastaavan tavoitetta sujuvoittaa läheisen kuolemaan liittyvien asioiden hoitamista. Erityisesti asiakirjojen säilytyspalvelu voisi oikein käytettynä helpottaa metsäteollisuusyritysten asiointia kuolinpesien kanssa. Hyödyt eivät kuitenkaan näyttäisi konkretisoituvan johtuen kuolinpesän osakasrekisteristä annettavan lain säännöksistä. **Keskuskauppakamari ry** viittaa lausunnossaan tältä osin Metsäteollisuus ry:n lausuntoon.

Monimuotoiset perheet -verkosto pitää ehdotettua sääntelyä hyvänä kehityksenä, mutta kehottaa pohtimaan, voitaisiinko pian syntymänsä jälkeen menehtyneiden tai pienten lasten osalta tehdä kevennetyn version asioiden hoitamisesta. Monimuotoiset perheet -verkosto kannattaa lausunnossaan palvelualustan käyttöönottoa OmaVerossa ja laajemminkin myös digitaalisten palveluiden jatkokehittämistä kuolinpesän asioiden hoitoon. Tietoturva ja mahdollisia ristiriitoja sisältävät tilanteet on kuitenkin sääntelyssä huomioitava. Paperiasioinnin mahdollisuuden säilyttäminen on kuitenkin tärkeää.

Nordea Bank Oyj pitää hanketta oikeansuuntaisena. Nordea Bank Oyj pyytää kuitenkin kiinnittämään erityistä huomiota kuolinpesien ohjeistukseen paperisen ja sähköisen asioinnin yhteensovittamistilanteissa. Nordea Bank Oyj näkee hyötyjä jatkokehitysmahdollisuuksien, kuten testamenttirekisterin kartoittamisessa.

Nuoret Lesket ry:n lausunto on tehty yhteistyössä **Surevan kohtaaminen – toiminnan** kanssa. Uudistusta pidetään odotettuna ja toivottuna. Sähköinen asiointi helpottaisi asioiden hoitamista ja säästäisi kustannuksia. Lisäksi uudistus mahdollistaisi viranomaisilla olevan tiedon hyödyntämisen. Palveluiden maksuttomuutta pidetään tärkeänä. Lausunnossa ehdotusta kuolinpesän palvelualustasta pidetään perusteltuna, koska se mahdollistaa kuolinpesän sähköisten palvelujen käytön. OmaVeroa pidetään loogisena sijaintina palvelualustalle.

Oikeusrekisterikeskus pitää tärkeänä, että tietojen pyytämiseksi ja luovuttamiseksi on tarkat perustelut ja kiinnittää erityistä huomiota arkaluonteisten tietojen luovuttamiseen. Oikeusrekisterikeskuksen mukaan asiakirjojen säilytyspalvelusta annettuun ohjeistukseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta käyttävä taho ymmärtää varmasti säilytyspalvelun käyttötarkoituksen ja osaa tallentaa sinne vain kuolinpesään liittyviä tarpeellisia dokumentteja.

Patentti- ja rekisterihallitus pitää uudistusta hyödyllisenä, mutta suuritöisenä toteuttaa.

Poliisihallitus kannatti perustelulausumaa, jonka mukaan kuolinpesän palvelualustasta annettavan lain 7 §:n 3 momentin säännös siitä, ettei asiakirjojen säilytyspalveluun tallennettuihin tietoihin sovellettaisi, mitä muualla laissa säädetään viranomaisen oikeudesta saada tieto Verohallinnon asiakirjoista tai Verohallinnon oikeudesta tai velvollisuudesta antaa tietoja viranomaiselle rajoittaisi poliisin yleisiä tiedonsaantioikeuksia.

Ruokaviraston mukaan esityksessä on tuotu hyvin esiin erilaisia vaihtoehtoja. Ruokaviraston mukaan palvelu toisi mahdollisuuksia hallinnoida kuolinpesiä nykyistä paremmin. Ruokavirasto huomioi lausunnossaan, ettei esityksessä oteta kantaa muiden viranomaisten mahdollisuuteen käyttää palvelualustan tietoja tai toimittaa tietoja sinne.

Sahateollisuus ry. pitää ehdotusta kannatettavana. Sahateollisuus ry. pitää asiakirjojen säilytyspalvelua kuolinpesän osakkaiden asioiden hoitoa helpottavana, joka voisi osaltaan sujuvoittaa myös sahteollisuuden yritysten asiointia kuolinpesän osakkaiden kanssa.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää esitystä kannatettavana. Esitys voi parantaa oikeusvarmuutta ja sujuvoittaa asiointia. On kuitenkin tärkeää turvata osakkaiden yhdenvertainen asema ja riittävä tietosuoja. Sisäministeriön poliisiosasto kiinnittää erityistä huomiota riittäviin ja vahvistamattomiin osakassuhteisiin.

Suomen Asianajajat pitää lausunnossaan esityksen keskeneräisyydestä huolimatta esitystä lähtökohtaisesti kannatettavana. Suomen Asianajajat korostaa lausunnossaan paperilla asioiden yhdenvertaisuutta. Esityksestä jää Suomen Asianajajien mukaan epäselväksi, voiko kuolinpesän asioissa jatkossa asioida sekä sähköisesti palvelualustalla että paperisesti. Suomen Asianajajat kantaa huolta osakkaiden kyvykkyydestä laatia perukirja oikein samoin kuin osakkaiden antamien virheellisten tietojen korjaamisesta. Lausunnossa kysytään riitaisten pesien mahdollisuuksista hoitaa asioita palvelualustalla. Esityksestä jää myös epäselväksi, mahdollistaako valtuutus kuolinpesän palkkaaman asiantuntijan täyttämään tiedot palvelualustalla samoin kuin se, vaaditaanko valtuutus jokaiselta kuolinpesän osakkaalta vai vain yhdeltä. Palvelualusta nähdään hyvänä sekä Verohallinnolta saatavien tietojen että tietojen säilyttämisen näkökulmasta. Esityksestä jää epäselväksi kuolinpesän osakkaiden erilaiset käyttöoikeudet ja niiden laajuudet samoin kuin mitä tietoja palvelualustalle voidaan tallentaa asiakirjojen säilytyspalvelun lisäksi. Asiakirjojen säilytyspalvelun ideaa Suomen Asianajajat pitävät hyvänä, mutta esityksestä jää epäselväksi mitkä katsotaan tarpeellisiksi tiedoiksi, miten palvelualusta pystyy estämään sen, ettei tallenneta sinne kuulumattomia tietoja ja voidaanko asiakirjojen säilytyspalveluun antaa pääsy perukirjaa laativalle asiantuntijalle. Epäselväksi jää lisäksi, voidaanko palvelualusta ottaa käyttöön missä vaiheessa tahansa ja voidaanko sinne lisätä paperisena laadittu perukirja ja muita asiakirjoja. Esityksessä ei myöskään avata, onko palvelualustalle toimitetuilla asiakirjoilla muuta käyttötarkoitusta kuin vain Verohallinnon säilytysvelvollisuuden täyttäminen.

Suomen Kuntaliitto ry. korostaa lausunnossaan asioinnin sujuvoinnin varmistamista yksityishenkilöiden lisäksi myös viranomaisille niiden tarvitessa tietoja kuolinpesästä. Kunnilla voi olla tarve saada tietoja kuolinpesästä esimerkiksi periessään palvelumaksuihin liittyviä saatavia tai mikäli vainajan hautausjärjestelyistä huolehtiminen olisi jäämässä kunnan vastuulle.

Suomen ortodoksinen kirkko ilmoittaa lausunnossaan, että kirkolliskokous on marraskuussa 2025 hyväksynyt lisäsehdotuksen ortodoksisesta kirkosta annetun lain 74 §:n 1 momenttiin. Ehdotuksella mahdollistetaan jatkossa perunkirjoitusta ja pesänselvitystä varten tarvittavien tietojen luovuttaminen perustettavaan osakasrekisteriin. Suomen ortodoksinen kirkko pitää ehdotusta hyvänä, koska se edistää tavoitteita digitaalisten palvelujen lisäämisestä. Kuolinpesän palvelualusta on pitkällä aikajänteellä kuolinpesän asiointia helpottava uudistus.

Suomen Vuokranantajat ry. kannattaa esitystä ja katsoo, että ehdotettu sääntely helpottaisi ensinnäkin tilanteita, joissa vuokralainen kuolee eivätkä kuolinpesän osakkaat ryhdy toimiin vuokrasuhteen päättämiseksi. Toiseksi esitys voisi helpottaa myös tilanteita, joissa vuokranantaja kuolee.

Surunauha ry. pitää esitystä perusteltuna ja kannatettavana ja pitää OmaVeroa loogisena valintana kuolinpesän palvelualueen sijaintipaikaksi.

Syöpäjärjestöt pitää uudistusta perusteltuna ja toivottuna. Syöpäjärjestöt toteaa lausunnossaan uudistuksen helpottavan kansalaisten asiointia merkittävästi. Esitys sujuvoittaa läheisen kuolemaan liittyvien asioiden hoitamista. Uudistuksia tulisi myös jatkaa. Syöpäjärjestöt korostaa kuitenkin, että ilman sähköisen testamenttirekisterin käyttöönottoa uudistus jää puutteelliseksi ja kiirehtii sähköisen testamenttirekisterin selvitystyötä.

Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnon mukaan asiakokonaisuutta on käsitelty työryhmämietinnössä kaikkiaan kattavasti ja siitä saa hyvän käsityksen esitettävistä lainsäädäntömuutoksista. Tietosuojavaltuutetun toimisto korostaa lausunnossaan tietojen täsmällisyysperiaatteen noudattamista myös esitäyttötietojen käsittelyssä ja asiakirjojen säilytyspalvelussa. Tietosuojavaltuutetun toimisto korostaa myös sitä, että henkilötietoja on käsiteltävä luottamuksellisesti eivätkä käyttöoikeudet saa olla liian laajat. Näiden periaatteiden noudattaminen korostuu tässä asiakokonaisuudessa erityisesti asian luonteen ja käsiteltävien henkilötietojen suuren määrän vuoksi.

Tuomioistuinvirasto arvioi uudistuksesta aiheutuvan sille kertaluonteisia järjestelmäkehityskustannuksia 150 000 euroa. Tietojen ilmoittaminen osakasrekisteriin aiheuttaisi huomattavaa lisätyötä tuomioistuimissa, jos ilmoitusten tekemiseksi tarvittavia tietojärjestelmätoteutuksia ei saada menettelyn alussa vastaamaan tarpeeseen. Tuomioistuinvirasto pitää tästä syystä ongelmallisena esitykseen sisältyvää mainintaa siitä, että esityksen täytäntöönpano voitaisiin hoitaa nykyisten määrärahojen puitteissa.

Ulosottolaitos pitää kuolinpesän palvelualueen toteuttamista kannatettavana, koska se vähentää kuolinpesän hallintoon liittyvää taakkaa ja edistää kuolinpesän digitaalista hallinnointia.

Valtiokonttori pitää esitystä pääosin hyvänä. Erityisesti osakasrekisterin käyttöönotto helpottaa heti kuoleman jälkeistä tilannetta.

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosasto kannattaa hallituksen esitystä.

Vanhusasiavaltuutettu toteaa, ettei työryhmämietinnössä tunnisteta niitä todennäköisesti hyvin yleisiä tilanteita, joissa kuolinpesän osakkaissa on sekä digitaalista asiointia kannattavia että digitaalisia laitteita ja palveluja käyttämättömiä henkilöitä. Sen vuoksi jää epäselväksi, miten ja kenen toimesta tällaisissa tilanteissa päätetään siitä, kuinka kuolinpesän asiointi hoidetaan. Jos kuolinpesän asiointi päätetään hoitaa digitaalisesti, jää epäselväksi, kuinka turvataan digitaalisesti asioimattomien osakkaiden yhdenvertainen pääsy osakaskirjaan, osallistuminen perukirjan ja perintöveroilmoituksen laatimiseen sekä pääsy keskeisiin tietoihin. Nämä seikat tulisi arvioida.

Vapaa-ajattelijoiden liitto ry. pitää esitystä erinomaisena parannuksena nykytilaan. Vapaa-ajattelijoiden liitto ry. esittää lausunnossaan kehittämisehdotuksia sähköisen testamentin yhteydessä tehtäviksi uudistuksiksi.

Verohallinto kannattaa lähtökohtaisesti esitystä. Verohallinto kiinnittää lausunnossaan huomiota ratkaisuihin, joiden turvaaminen ja kehittäminen jatkovalmistelussa on uudistuksen hallitun

toteutuksen kannalta keskeistä. Lisäksi Verohallinto kehottaa lausunnossaan lisäämään hallituksen esitykseen maininnan digitaalisen perillisen valikoitumista kuolinpesän ilmoittajan rooliin.

Veronmaksajain Keskusliitto ry. pitää esityksen ehdotuksia kannatettavina, mutta kyseenalaistaa kuinka usein ehdotettu uusi menettely tosiasiasa tuo ajansäästöä ja helpotusta asiointiin. Veronmaksajain Keskusliitto pitää lausunnossaan kannatettavana palvelualustan käyttöönottoa, mutta pitää jossain määrin kyseenalaisena sen positiivisia vaikutuksia ajansäästöön ja asioinnin sujuvoitumiseen. Asiakirjojen säilytyspalvelu edistää asiakirjojen arkistointia ja osakkaiden yhtäläistä pääsyä kuolinpesän tietoihin, mutta paljon hyödyllisempää olisi, jos palveluun voisi antaa pääsyn myös kuolinpesän ulkopuolisille tahoille. Tätä toiminnallisuutta tulisi edistää. Myös kuolinpesän palvelualustalla olevat muut tiedot tulisi saattaa osakkaiden tietoon myös niissä tapauksissa, joissa henkilö ei asioi sähköisesti. Veronmaksajain Keskusliiton lausunnon mukaan esityksen perusteluista ei saa selvyyttä siitä, miten asiointi kuolinpesän palvelualustalla käytännössä toteutetaan ja onko tulossa rajapintoja, joiden avulla kuolinpesää avustavat asiantuntijat voisivat siirtää tietoja omista järjestelmistään palvelualustalle. Verohallinnon järjestelmien tulisi mahdollistaa tietojen antaminen rajapintaa hyödyntäen. Veronmaksajain keskusliitto huomauttaa myös, etteivät lainsäädäntöuudistukset helpota ennen uudistusten voimaantuloa syntyneiden kuolinpesien asioiden hoitoa. Myös näiden kuolinpesien asioiden hoitamista tulisi helpottaa Verohallinnon toimesta. Veronmaksajain Keskusliitto ry esittää, että kuolinpesiä avustaville asiantuntijoille tulee varmistaa toimivat ja helppokäyttöiset käyttöliittymät OmaVeroon, jotta pesänselvitys- ja perunkirjoituskustannukset eivät olennaisesti kasva asiantuntijoiden työmäärään lisääntymisen vuoksi.

Yksityishenkilö pitää palvelualustaa teoriassa hyvänä, mutta näkee sen vaikuttavan vain vähän kuolinpesää selvittävän työmäärään.

2. Laki kuolinpesän osakasrekisteristä

2.1. Osakastietojen muodostaminen (4 §)

2.1.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että kuolinpesän asioinnin helpottamiseksi perustetaan kuolinpesän osakasrekisteri. Rekisterin perustiedot muodostuisivat automaattisesti tilanteessa, jossa väestötietojärjestelmään tallennetaan tieto sellaisen henkilön kuolemasta, jolla on kuolinhetkellään suomalainen henkilötunnus. Kuolinpesän osakasrekisterin rekisterinpitäjiä olisivat Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto. Rekisterin perustiedot muodostuisivat ennen kaikkea väestötietojärjestelmään sekä evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon jäsenrekistereihin ja Kansallisarkistoon sisältyvistä väestörekisteritiedoista, joita täydennetään holhousasioiden rekisteriin sekä avioehto- ja avio-oikeusrekisteriin sisältyvillä tiedoilla.

2.1.2. Lausuntopalaute

Valtaosa ehdotuksesta lausuneista (**Huoma – Henkirikosten uhrien läheiset ry, Juristiliitto – Juristförbundet ry, Kirkkohallitus, Metsäteollisuus ry, Nuoret Lesket ry, Rivenez Oy, Ruokavirasto, Sahateollisuus ry, Suomen Asianajajat, Suomen ortodoksinen kirkko, Surunauha ry, Veronmaksajain Keskusliitto ry**) suhtautuu esitykseen kuolinpesän osakasrekisterin perustamisesta lähtökohtaisen myönteisesti pitäen sähköisen osakasrekisterin tietojen automaattista muodostumista kannatettavana tai rekisterin kautta tapahtuvaa ajantasaisen tiedon saamista tärkeänä.

Digi- ja väestötietovirasto esittää huolen siitä, ovatko lakiehdotuksen säännökset tarpeeksi kattavat Digi- ja väestötietoviraston ja kirkkojen sekä Kansallisarkiston välillä tapahtuvaan tiedonvaihtoon. Digi- ja väestötietovirasto mukaan olisi myös selvitettävä, onko erikseen säädettävä siitä, että rekisteriin aiemmin lisättyjä tietoja voidaan käyttää tietolähteenä muodostettaessa uuden kuolinpesän tietoja. Digi- ja väestötietovirasto toteaa lisäksi, että osakasrekisterin automaattisen muodostamisen suhdetta hallintolain automaattista ratkaisemista koskevaan sääntelyyn ansaitsisi perusteellisemmän pohdinnan hallituksen esityksessä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Maanmittauslaitos, Monimuotoiset perheet -verkosto ja Syöpäjärjestöt kiinnittävät huomiota testamentteihin ja avioehtoihin ja niitä koskevan rakenteisen tiedon tarpeisiin.

Emeritusprofessori Urpo Kangas toteaa, että vanhoissa avioehtoasiain rekisteritiedoissa ei ole tietoa puolisoiden henkilötunnuksista, mikä saattaa johtaa siihen, että automaattisessa rekisterinmuodostuksessa ei aina tunnisteta oikein avioehtosopimuksen sopijakumppaneita.

Juristiliitto – Juristförbundet ry, emeritusprofessori Urpo Kangas ja Monimuotoiset perheet -verkosto kiinnittävät huomiota tilanteisiin, joissa perittävä tai osakas asuu ulkomailla. Monimuotoiset perheet -verkosto kannustaa pohtimaan, voisiko rekisteriin lisätä tiedon esimerkiksi ulkomaalle muuttaneen osakkaan olinpaikasta, mikäli henkilötunnistetta ei ole, jotta henkilöstä saataisiin yksilöivää ja löytämistä helpottavaa tietoa.

Juristiliitto – Juristförbundet ry kannustaa kiinnittämään huomiota osakastietojen laatuun sekä rekisteriin merkittyjen tietojen oikaisu- ja korjausmenettelyihin. Virheiden korjaamista ja tietojen oikaisua koskevan prosessin tulee Juristiliiton mukaan olla selkeä, käyttäjälle helppo ja riittävän nopea.

Kirkkohallitus ja Suomen ortodoksinen kirkko tuovat esiin, että osakasrekisterin perustiedot voivat jäädä vajajiksi, mikäli myös Digi- ja väestötietoviraston manuaalinen väestötietoaineisto ei ole automaattisesti muodostettavan osakasrekisteriaineiston perusteena. Lisäksi kirkot toteavat, että väestötietojärjestelmästä saatujen tietojen täydentäminen merkitsisi kirkkoille manuaalista työtä ja kustannuksia.

Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan olisi täsmennettävä, miten kuolinpesän ilmoittaja saa tiedon siitä, että hänellä on osakasrekisterissä täydennettäviä tietoja.

Suomen Vuokranantajat pitää tärkeänä, että osakasrekisterin tietosisältö muodostetaan jokaisesta kuolinpesästä riippumatta siitä, ottaako pesä sähköisiä palveluja käyttöönsä vai ei. Vaikka tiedot eivät

tulisi pesän ilmoittajan vahvistamiksi, voisi pesän kanssa asioiva yksityinen taho saada tietoa siitä, kenen kanssa hänen tulisi asioida. Vuokrasuhteissa suurimmat kuolemantapauksiin liittyvät hankaluudet johtuvat usein siitä, että kukaan kuolleen vuokralaisen oikeudenomistajista ei ole missään yhteydessä vuokranantajaan vuokrasopimuksen päättämisestä tai asunnon tyhjentämisestä.

Vapaa-ajattelijain liitto toivoo sähköisen asiointin olevan mahdollista ja sujuvaa myös silloin, kun kuolinpesään osakkaana on oikeushenkilö.

2.2. Rekisterin tietosisältö (5 §)

2.2.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että osakasrekisterin tietosisältö koostuisi kolmenlaatuisista tiedoista: 1) automaattisesti muodostuvista perustiedoista, 2) kuolinpesän ilmoittajan ilmoittamista täydentävistä tiedoista, ja 3) Digi- ja väestötietoviraston tallentamista ilmoittamista kuolinpesän palvelualueen käyttöä ja viranomaismenettelyitä koskevista tiedoista.

Tarkoituksena on, että kuolinpesän osakasrekisteriin merkittävät tiedot lähtökohtaisesti vastaisivat perukirjan osakasluetteloon tälläkin hetkellä merkittäviä tietoja. Osakasrekisteriin tallennettaisiin tiedot perittävästä ja hänen kuolinpesänsä osakkaista sekä muista kuolinpesään liittyvistä henkilöistä sekä tieto siitä, jos kuolinpesää hallinnoi joku muu taho kuin osakkaat yhdessä. Lisäksi osakasrekisteriin tallennettaisiin tieto muun muassa tietojen tarkastamisesta, muuttamisesta ja vahvistamisesta.

2.2.2. Lausuntopalaute

Lausunnonantajat, varsinkin **Digi- ja väestötietovirasto** sekä **Verohallinto**, esittävät runsaasti yhtäältä rekisterin tietosisällön yleistämiseen ja toisaalta tarkentamiseen liittyviä ehdotuksia.

Lausunnonantajat esittävät ensinnäkin muutosehdotuksia automaattisesti muodostuvia perustietoja koskevaan 5 §:n 1 momenttiin.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että momenttiin tulisi lisätä tieto perittävän siviilisäädystä sekä momentissa mainittujen henkilöiden elossaolo- tai kuolintieto.

Digi- ja väestötietovirasto sekä **emeritusprofessori Urpo Kangas** katsovat, että tietoa perittävän aikaisemmasta aviopuolisosta ei tulisi sisällyttää osakasrekisteriin automaattisesti osakastietona. **Finanssiala ry** puolestaan pitää hyvänä, että entinen puoliso tuodaan oletusarvoisesti osakkaaksi.

Valtiokonttorin mukaan momenttiin tarvittaisiin lisäys, jossa täsmennettäisiin, että perintö menee valtiolle, jos perittäväällä ei ole lakimääräisiä perillisiä, ja että valtion oikeutta ilman perillisiä kuolleen kuolinpesään valvoo Valtiokonttori.

Lausuntopalautteessa kiinnitetään erityisesti huomiota kuolinpesän ilmoittajan ilmoittamia täydentäviä tietoja koskevaan 5 §:n 2 momenttiin.

Digi- ja väestötietovirasto toteaa kyseisen momentin olevan vaikeaselkoinen.

Digi- ja väestötietovirasto, emeritusprofessori Urpo Kangas ja Verohallinto nostavat esiin varsinkin testamentteihin ja avio-oikeuteen liittyvät seikat.

Emeritusprofessori Urpo Kangas ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia tuovat esiin sen, että osakasrekisterin täydentäminen on vaativa tehtävä sellaiselle kuolinpesän ilmoittajalle, jolla ei ole oikeudellista asiantuntemusta.

Emeritusprofessori Urpo Kangas, Finanssiala ry ja Nordea Bank Oyj katsovat, että laista tulisi käydä suoraan ilmi, että tieto erityistestamentin saajasta merkitään osakasrekisteriin.

Metsäteollisuus ry ja Sahateollisuus ry katsovat, että osakasrekisteriin ehdotettu tietosisältö on kokonaisuutena arvioiden riittävä. Yhteystietojen osalta olisi kuitenkin perusteltua harkita sähköpostiosoitteen sisällyttämistä rekisterin tietosisältöön.

Suomen Asianajajat kysyy, miten vältetään se, ettei kukaan luule, että rekisteriin merkitty tieto on toteennäytetty ja näyttöarvoltaan korkeampi kuin jokin muu tieto tai asiakirja.

Myös viranomaisen ilmoituksen tai kuolinpesän palvelualustan käytön perusteella tallennettavia tietoja koskevaan 5 §:n 3 momenttiin ehdotetaan muutoksia.

Suomen Asianajajat ehdottaa, että rekisterin tietosisältöön lisättäisiin tieto siitä, onko perinnönjättäjän laatimaa testamenttia kohtaan nostettu moitekannetta tuomioistuimessa.

Tuomioistuinvirasto pitää tietoa pesänselvittäjän tai toimitsijan henkilötunnuksesta tietosuojaan kannalta ongelmallisena ja haasteellisenä myös siksi, että tuomioistuimet eivät hakemusasiaa käsitellessään kerää henkilötunnusta koskevaa tietoa, jolloin ne eivät pysty myöskään toimittamaan sitä eteenpäin Digi- ja väestötietovirastolle.

Ulosottolaitos ehdottaa, että rekisterin tietosisältöön lisättäisiin pesäosuuden ulosmittauksen lisäksi tieto kuolinpesän osakkaan pesäosuuteen kohdistuvasta turvaamistoimeenpiteestä.

Verohallinto ehdottaa, että perukirjan toimittamispäivän sijaan osakasrekisteriin ilmoitettaisiin perintöveroilmoituksen toimittamispäivä.

Juristiliitto – Juristförbundet rf kehottaa harkitsemaan, tulisiko yhteyshenkilön tietojen suojaaminen olla poikkeuksellisesti mahdollista, jos siihen on perusteltu syy, esimerkiksi tilanteessa, jossa yhteyshenkilö on erityisen haavoittuvassa asemassa.

Kirkkohallitus toteaa, että osakasrekisterin perustietojen tietosisältö edellyttää tarvittaessa myös Digi- ja väestötietoviraston hallussa olevan manuaalisen väestökirjanpitoaineiston läpikäymistä.

Monimuotoiset perheet -verkosto ja Veronmaksajain Keskusliitto katsovat, että kuolinpesän osakasrekisteriin tulisi olla mahdollista liittää asiakirjoja.

Valtiokonttori katsoo, että testamentinsaajalla tulisi olla itsenäinen mahdollisuus ilmoittautua osakkaaksi esimerkiksi tekemällä kirjallinen ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle.

Verohallinto tuo esiin, että ilmoittaja voi joutua ilmoittamaan osakasrekisteriin omaa käsitystään vastaamattomia seikkoja, eikä hän voi selventää asiaa vapaamuotoisesti tai liittää asiakirjoja. Tämä tiedon varmuusasteen ja laadun ongelmallinen poikkeavuus palvelualustan eri palveluissa on Verohallinnon mukaan jatkovalmistelussa välttämätöntä kuvata ja nimenomaisesti ratkaista.

2.3. Kuolinpesän ilmoittajan ja yhteys henkilön vastuut ja velvollisuudet (8, 9 ja 15 §)

2.3.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että kuolinpesän osakastiedot tarkastaa, ilmoittaa, oikeaksi vakuuttaa ja päivittää kuolinpesän ilmoittaja, joka hoitaa pesän omaisuutta tai on muutoin sen tilaan parhaiten perehtynyt.

Ehdotuksen mukaan kuolinpesän osakspiirissä tapahtuvilla muutoksilla ei ole vaikutusta kuolinpesän ilmoittajaan tai kuolinpesän yhteys henkilöön. Kuolinpesän ilmoittaja tai yhteys henkilö voidaan kuitenkin hänen tilalleen tulevan kuolinpesän osakkaan ilmoituksesta muuttaa toiseksi. Kuolinpesän ilmoittajaksi voidaan ilmoittaa myös muu kuin osakas itse.

Lisäksi ehdotetaan, että kuolinpesän ilmoittaja vastaa ilmoittamiensa ja tarkastamiensa tietojen luotettavuudesta sen jälkeen, kun hän on vakuuttanut tiedot oikeiksi. Kuolinpesän ilmoittajan vahingonkorvausoikeudellisen ja rikosoikeudellisen vastuun osalta ehdotetaan viittaussäännöksiä kuolinpesän osakkaan kuolinpesän hoitamisessa aiheuttamaan vahinkoon ja perunkirjoituksen yhteydessä salatuista tai vilpillisesti ilmoitetuista tiedoista aiheutuvaan rangaistusuhkaan (PK 18:7 § ja PK 20:11 §).

2.3.2. Lausuntopalaute

Lausuntopalautteessa kiinnitetään huomiota henkilömuutoksiin.

Kirkkohallitus, Suomen Asianajajat ja Suomen ortodoksinen kirkko suhtautuvat epäilevästi esityksessä ehdotettuun kuolinpesän ilmoittajan ja yhteys henkilön vaihtamismenettelyyn erityisesti tilanteissa, joissa kuolinpesä on riitainen.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että perusteluissa olisi hyvä tarkastella henkilömuutosten vaikutuksia osakasrekisterin käyttöoikeuksiin ja niiden toteutumiseen.

Veronmaksajain Keskusliitto ry ehdottaa, että väärinkäytösten ehkäisemiseksi muutoksista kuolinpesän ilmoittajan tai yhteys henkilön tietoihin tulisi lähteä heräte kuolinpesän osakkaille.

Monet lausunnonantajat suhtautuvat kriittisesti kuolinpesän ilmoittajan vastuuta koskevaan sääntelyyn.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, emeritusprofessori Urpo Kangas ja Suomen Asianajajat kiinnittävät huomiota siihen, että ehdotuksen myötä kuolinpesän ilmoittajalle kuuluvat vastuut ja valtuudet kasvavat.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, vanhempi yliopistonlehtori Tapani Lohi ja Veronmaksajain keskusliitto ry pitävät kuolinpesän ilmoittajan vahingonkorvausoikeudellista vastuuta ilmoittamisestaan tiedoista liian raskaana. **Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia** katsoo, että vahingonkorvausvastuun lisäksi myös rikosoikeudellista vastuuta tulisi tarkastella uudelleen.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ja emeritusprofessori Urpo Kangas tuovat esiin, että pesän ilmoittajan vastuuaseman ja toimintavelvollisuuksien korostaminen saattaa käytännössä johtaa siihen, ettei kukaan halua ottaa tehtävää vastaan.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ja vanhempi yliopistonlehtori Tapani Lohi kiinnittävät huomiota tilanteisiin, joissa kuolinpesän ilmoittajana toimii iäkäs leski, jolla on alentunut kyky virheettömään toimintaan.

Emeritusprofessori Urpo Kangas katsoo, että kuolinpesän ilmoittajan rooli on osittain ristiriidassa kuolinpesän yhteishallintoa koskevien periaatteiden kanssa, koska ilmoittaja voisi yksin tehdä kuolinpesää koskevia hallintotoimia kuulematta muita osakkaita.

2.4. Osakasrekisterin tietojen vakuuttaminen oikeaksi (11 ja 12 §)

2.4.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että kun kuolinpesän ilmoittaja on tarkastanut Digi- ja väestötietoviraston muodostamat osakasrekisterin perustiedot ja lisännyt tarvittavat täydentävät tiedot, kuolinpesän ilmoittajan tulee antaa valaehdotus siitä, että hänen antamansa tiedot ovat oikeat ja että hän ei ole tahallisesti jättänyt mitään ilmoittamatta. Tietojen oikeaksi vakuuttaminen voisi siis tapahtua jo ennen perunkirjoitusta. Kuolinpesän ilmoittaja voi osakastietojen tarkastamisen ja vakuutuksen antamisen jälkeen päivittää osakasrekisterin tiedot ja antaa uuden vakuutuksen tietojen oikeellisuudesta.

2.4.2. Lausuntopalaute

Lausunnonantajat esittävät toisistaan eriäviä mielipiteitä siitä, tulisiko kuolinpesän osakasrekisterin tietojen vakuuttaminen oikeaksi olla mahdollista myös ennen perunkirjoitusta.

Suomen Asianajajat, Suomen Vuokranantajat ja Ulosottolaitos suhtautuvat ehdotukseen myönteisesti ja näkevät tässä etuja kuolinpesälle ja kolmansille tahoille.

Finanssiala ry, Nordea Bank Oyj ja Ruokavirasto eivät näe ehdotuksessa hyötyjä. **Finanssiala ry ja Nordea Bank Oyj** korostavat, että niiden kannalta merkityksellistä on osakastietojen julkinen luotettavuus. Ne eivät myöskään tunnista hyötyjä osakastietojen uudelleenvakuuttamisessa perunkirjoituksen jälkeen. Myös **Verohallinto** katsoo, että vakuuttamistoiminnallisuus tulisi rajoittaa perunkirjoitushetken mukaisten tietojen vakuuttamiseen, jos lausunnot eivät osoita selvää asiakashyötyä muun kuin perunkirjoitushetken tietojen vakuuttamisesta.

Verohallinto ehdottaa kirjattavaksi lopullisen lakiesityksen perusteluihin vielä selvemmin eron tiedon antamisen ja oikeaksi vakuuttamisen välillä. Lisäksi Verohallinto toteaa, että sääntely merkitsee, että osakasrekisterissä voi olla sekä vakuutettuja että vakuuttamattomia ilmoittajan täydentämiä tietoja, mikä entisestään lisää tietoja käyttävien tahojen haasteita ymmärtää tietojen luotettavuuden eri asteet.

2.5. Osakasrekisterin tietojen julkinen luotettavuus (14 §)

2.5.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että Digi- ja väestötietoviraston tallentamat kuolinpesän osakasrekisterin perustiedot, jotka kuolinpesän ilmoittaja on tarkastanut ja vakuuttanut oikeiksi niitä muuttamatta tai täydentämättä, nauttivat perunkirjoituksen jälkeen julkista luotettavuutta. Ehdotuksen mukaan yksittäistä henkilöä koskevan tiedon muuttuminen, joka ei vaikuta tämän osakkuusasemaan tai sen

perusteeseen, ei katsota sellaiseksi tietojen muuttamiseksi, jonka johdosta kuolinpesän osakkuutta koskeva tieto menettäisi julkisen luotettavuutensa.

2.5.2. Lausuntopalaute

Useat lausunnonantajat (**Digi- ja väestötietovirasto, Juristiliitto – Juristförbundet ry, maa- ja metsätalousministeriö, Maanmittauslaitos**) toivovat tarkennusta siihen, millaisissa tilanteissa perustietoihin voitaisiin tehdä muutoksia kuolinpesän ilmoittajan toimesta ilman että julkinen luotettavuus menetettäisiin.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että julkisen luotettavuuden alan tulisi olla laajempi ja perustua osittain myös pesän ilmoittajan lisäämiin tietoihin.

Finanssiala ry toteaa, että perusteluista ei käy täysin selkeästi ilmi, että osakasrekisteriin tehdyt muutokset eivät vie julkista luotettavuutta alkuperäisiltä rekisteritiedoilta, vaan niihin voidaan luottaa samalla tavalla kuin tällä hetkellä paperisiin sukuselvityksiin. Finanssiala ry:n mukaan tämä olisi tärkeää kirkastaa.

Maanmittauslaitoksen mukaan tulisi käydä ilmi, voivatko tiedot tietyissä tilanteissa nauttia osittain julkista luotettavuutta, esimerkiksi jos osakas poistetaan kuolinpesän osakkuudesta sen vuoksi, että ositus on tehty ja perinnöstä on luovuttu. Lisäksi Maanmittauslaitos katsoo, että jos pesän ilmoittaja on antanut lisätietoja kuolinpesän osakasrekisterissä, tämän ei pitäisi poistaa perustiedoilta julkista luotettavuutta kokonaan, vain ainoastaan siltä osin kuin pesän ilmoittajan antamat lisätiedot vaikuttavat niihin.

Valtiokonttori pitää hyvänä, etteivät pesänilmoittajan ilmoittamat osakkuusasemaa koskevat muutokset nauttisi julkista luotettavuutta. Esimerkiksi perinnöstä luopumiset ovat yleistyneet ja tavallisella kansalaisella on harvoin osaamista merkitä sitä koskevat tiedot oikein.

Lausuntopalautteessa on otettu huomioon ehdotuksen myönteinen vaikutus eri toimijoiden toimintaan.

Finanssiala ry ja Nordea Bank Oyj toteavat, että julkinen luotettavuus sujuvoittaisi kuolinpesän asiointia finanssialan yhtiöissä siltä osin kuin se poistaa tarpeen käydä kuolinpesän asiakirjoja (etenkin sukuselvityksiä) manuaalisesti läpi.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että julkista luotettavuutta määräytyissä rajoissa nauttiva kuolinpesän osakasrekisteri olisi maataloushallinnon kannalta toivottava uudistus, joka voisi osaltaan vähentää mahdollisia Euroopan yhteisen maatalouspolitiikan toteutukseen liittyviä takaisinperintäriskejä.

Maanmittauslaitoksen mukaan tietojen julkinen luotettavuus on edellytys automaattisen ratkaisumenettelyn hyödyntämiselle Maanmittauslaitoksen toiminnassa ja etenkin lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin sekä osakehuoneistorekisterin ylläpidossa.

Lausuntopalautteessa on myös kiinnitetty huomiota siihen, että vakituinen muutto ulkomaille johtaisi siihen, ettei osakasrekisteri nauttisi julkista luotettavuutta.

Digi- ja väestötietovirasto, Finanssiala ry, Monimuotoiset perheet -verkosto, Nordea Bank Oyj ja Veronmaksajain Keskusliitto katsovat, että osakasrekisterin tulisi nauttia julkista luotettavuutta ainakin, jos on kyse lyhyistä asumisjaksoista ulkomailta tai jos on annettu riittävä selvitys ulkomailta asutulta ajalta. **Suomen Asianajajat** toteaa puolestaan, että koska Suomen viranomaisilla ei ole julkivarmennettua tietoa ulkomaille muuttaneiden osalta, ei tällaista tietoa voida oikeaksi todistaa julkivarmenteisena.

Digi- ja väestötietovirasto toteaa, että kun perittävällä on ollut asumisjaksoja ulkomailla, ainoa keino saada osakasrekisterin tiedoille julkinen luotettavuus on hakea niille Digi- ja väestötietoviraston antama vahvistus. Digi- ja väestötietoviraston mukaan sillä ei yleensä ole tosiasiallista mahdollisuutta arvioida esitetyn selvityksen täydellisyyttä ja perinpohjaisuutta, kun perittävä on asunut maassa, jossa ei ole riittävää väestökirjanpitoa. Digi- ja väestötietoviraston vahvistus on näissä tilanteissa ainoastaan muodollinen ja vahvistamistarpeen jättäminen lakiin aiheuttaa sille turhaa hallinnollista taakkaa. **Finanssiala ry** ja **Ruokavirasto** ehdottavat mallia, jossa henkilö voisi jo elinaikanaan toimittaa tietoja ulkomailla asumisestaan.

Kirkkohallitus huomauttaa, että on muitakin syitä sille, että perittävällä tai pesän osakkaalla on ajanjaksoja rekisterien ulkopuolella. Aina 1970-luvulle saakka myös poissaolot henkikirjoituksesta esimerkiksi laitosasumisen vuoksi ovat ajanjaksoja, joista ei ole saatavilla paikallisen viranomaisen todistusta. Kirkkohallituksen mukaan olisi tärkeää mahdollistaa myös tällaisten kuolinpesien asioiden hoitaminen ja varmistaa kolmannen suoja kuolinpesän kanssa asioitaessa.

2.6. Tietojen päivittäminen, säilyttäminen ja poistaminen (16 §)

2.6.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että kuolinpesän osakasrekisterin tiedot säilytetään 70 vuoden ajan siitä, kun käyttöoikeus kuolinpesän palvelualustaan on päätynyt. Osakasrekisterin tietojen päivittäminen päättyy kuitenkin samalla kun käyttöoikeus kuolinpesän palvelualustaan päättyy. Kuolinpesän yhteyshenkilön yhteystietoja lukuun ottamatta kuolinpesän osakkaiden yhteystiedot poistetaan rekisteristä ja tiedot hävitetään välittömästi perunkirjoituksen toimittamisen ja perintöveroilmoituksen jättämisen jälkeen.

2.6.2. Lausuntopalaute

Suuri osa lausunnonantajista (**Finanssiala ry**, **Kansallisarkisto**, **Nordea Bank Oyj**, **Suomen Asianajajat** ja **Suomen ortodoksinen kirkko**) pitää 70 vuoden säilytysaikaa riittävänä.

Finanssiala ry, **Nordea Bank Oyj** ja **Suomen ortodoksinen kirkko** asettavat kuitenkin edellytykseksi, että Verohallinto säilyttää perunkirjan pysyvästi.

Maanmittauslaitos katsoo, että kuolinpesän osakasrekisterin tietojen säilytysaika tulisi olla pysyvä tai joka tapauksessa pidempi kuin 70 vuotta kuolinpesän lakkaamisesta. Maanmittauslaitos perustelee kantaansa sisäkkäisten kuolinpesien tilanteilla, joita tulee kiinteistö- ja huoneistokirjaamisessa vastaan usein.

Kirkkohallitus puolestaan esittää, että tietojen säilytysaika sidottaisiin perittävän kuolemaan.

Digi- ja väestötietovirasto ehdottaa lain 16 §:n 2 momentin muuttamista siten, että yhteystietojen poisto ja hävittäminen tapahtuisi välittömästi, kun rekisteriin on merkitty, että perintöveroilmoitus on toimitettu Verohallinnolle. Lisäksi Digi- ja väestötietovirasto esittää, että se vastaisi yhteyshenkilön yhteystietojen päivittämisestä väestötietojärjestelmän tietojen perusteella.

Finanssiala ry ja **Nordea Bank Oyj** tuovat esiin, että pesän sopijakumppanin, esimerkiksi pankin tai vakuutusyhtiön, kannalta on tärkeää tarvittaessa kyetä näyttämään, että osakasrekisteritiedot ovat

olleet julkisesti luotettavat. Molemmat lausunnonantajat kiinnittävät lisäksi huomiota osakasrekisterin tietojen päivittämiseen perunkirjoituksen jälkeen. Finanssiala ry toteaa, että rekisterin päivitysten myötä tulee harkittavaksi, missä asiointitilanteissa osakasrekisterin tiedot tulee tarkistaa sen jälkeen, kun perukirja ja sukuselvitystiedot on yhtiössä tarkistettu ja valtuutus saatettu voimaan. Nordea Bank Oyj:n mukaan olisi tarve saada heräte siitä, että kuolinpesän osakastiedot ovat päivittyneet ja osakasrekisteristä on syytä hakea kuolinpesää koskevia tietoja uudelleen.

Finanssiala ry katsoo, että koska säilytysaika on sidottu perinnönjakoon, olisi selvennettävä, miten varmistetaan, että Verohallinto saa aina tiedon jaosta.

Kansallisarkisto ehdottaa, että laissa määriteltäisiin Digi- ja väestötietovirasto tahoksi, joka mahdollistaa tietojen keskitetyn arkistoinnin ja siirtämisen Kansallisarkistoon. Lisäksi Kansallisarkisto ehdottaa asiaa koskevia lisäyksiä perusteluihin.

2.7. Tietojen luovuttamisen edellytykset (17–32 §)

2.7.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa lakiin erinäisiä säännöksiä tietojen luovuttamisen edellytyksistä. Poiketen siitä, mitä julkisuuslaissa säädetään tiedon luovuttamisesta, kuolinpesän osakasrekisteriin tallennettuja tietoja voidaan luovuttaa, jos kyseiset edellytykset tietojen luovuttamiselle ovat olemassa.

2.7.2. Lausuntopalaute

Useat lausunnonantajat (**Huoma – Henkirikosten uhrien läheiset ry, Hyvil Oy, Kirkkohallitus, Nuoret lesket ry**) pitävät myönteisenä, että osakasrekisteri voi helpottaa viranomaistehtäviä hoitavien tahojen tiedonsaantia.

Lausuntopalautteessa peräänkuulutetaan osin laajempia tiedonsaantioikeuksia.

Digi- ja väestötietovirasto sekä **Kirkkohallitus** ehdottavat laajempia tiedonvaihto-oikeuksia kuolinpesän osakasrekisterin perustietojen muodostamista varten.

Maanmittauslaitos katsoo, että sillä tulisi olla laajemmat tiedonsaantioikeudet lakisääteisten viranomaistehtäviensä hoitamista varten. Maanmittauslaitos ehdottaa myös, että kolmas osapuoli saisi tietoonsa sekä perustiedot että kaikki pesän ilmoittajan antamat lisätiedot oikeustoimen tekemistä ja valmistelua varten.

Lisäksi **Maanmittauslaitos** katsoo, että sillä tulisi olla oikeus luovuttaa kuolinpesän osakasrekisteristä saamansa kuolinpesän yhteyshenkilön yhteystiedot eteenpäin taloyhtiön käyttöön. Myös **Isännöintiliitto** pitää tärkeänä, että kuolinpesän osakastiedot olisivat asunto-osakeyhtiöiden ja isännöitsijöiden saatavissa, esimerkiksi Maanmittauslaitoksen ylläpitämässä osakehuoneistorekisterissä.

Metsäteollisuus ry, Sahateollisuus ry ja **Suomen Vuokranantajat** kannattavat sitä, että tieto kuolinpesän yhteyshenkilöstä on yleisesti saatavilla ilman erillisiä perusteluja. **Metsäteollisuus ry** ja **Sahateollisuus ry** pitävät kuitenkin ongelmallisena sitä, että rekisteriin merkityjä yhteystietoja ei saa luovuttaa asiakkuuden hoitoon ja markkinointiin sen jälkeen, kun rekisteriin on merkitty, että perukirja on toimitettu viranomaiselle. Lisäksi ne katsovat, että myös kuolinpesän muiden osakkaiden kuin kuolinpesän ilmoittajan yhteystiedot tulisivat olla saatavilla perunkirjoituksen jälkeen.

Valtiokonttori tuo esiin, että valtion ei ole tulkittu olevan perillinen vaan oikeudenomistaja, ja toteaa, että myös oikeudenomistajilla tulisi olla pääsy osakasrekisteriin. **Digi- ja väestötietovirasto** lausuu, että sillä tulisi olla oikeus ilmoittaa oma-aloitteisesti Valtiokonttorille kuolinpesistä, joissa ei ole osakkaita.

Lausuntopalautteessa toivotaan tiedonsaantioikeuksia osin myös rajoitettavaksi.

Digi- ja väestötietovirasto pitää tiedonsaantioikeuksien kannalta tärkeänä määritellä, millä perusteella erinäisiä henkilöryhmiä aletaan kohdella osakkaina.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia suhtautuu varauksellisesti sääntelyyn, jossa olennaisesti poikettaisiin julkisuuslain mukaisista peruseriaatteista.

Kirkkohallitus pitää ongelmallisena säännöseldotusta, joka mahdollistaisi tietojen luovuttamisen yksityisen toimesta Digi- ja väestötietoviraston kanssa laadittavan sopimuksen perusteella.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ja **Suomen Asianajajat** pitävät tietojen luovuttamistehtävän ulkoistamissäännöksiä epäselvinä.

Monimuotoiset perheet -verkosto pitää tärkeänä, että arkaluontoisia tietoja ei luovuteta ja että vastuuhenkilöllä ja osakkailla on mahdollisuus kieltää tietojensa luovuttaminen. **Digi- ja väestötietovirasto** ehdottaa, että yhteyshenkilön osoitetta ei luovuteta, jos yhteystietojen luovutuskielto on merkitty väestötietojärjestelmään.

Suomen Asianajajat ehdottaa, ettei tietoja luovutettaisi markkinointiin, ellei henkilö anna tähän nimenomaista suostumustaan. **Veronmaksajain Keskusliitto ry** katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi selvittää, olisiko pesän yhteyshenkilön yhteystietojen luovuttaminen suoramarkkinointitarkoituksiin mahdollista kieltää.

2.8. Muut huomiot

Digi- ja väestötietovirasto lausuu, ettei kuolinpesän osakasrekisterin ja palvelualustan käytön tulisi synnyttää uusia ja erillisiä velvollisuuksia ja että osakasrekisterin käyttöönottamisen ja käytön lopettamisen sääntelyä selkeytettäisiin. Lisäksi yhdessä **Verohallinnon** kanssa Digi- ja väestötietovirasto esittää, että lain soveltamisalaa koskevaa säännöstä tulee muutoinkin muotoilla siten, että se korostaa sähköisen asioinnin vapaaehtoisuutta.

Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että mahdollisuus paperiseen asiointiin säilytetään ehdotuksen mukaisesti. **Verohallinto** katsoo, että lopullisessa hallituksen esityksessä tulisi kuvata, miten ne asiakkaat, jotka eivät käytä palvelualustaa, saavat tarvitsemansa sukuselvityksen.

Valtiovarainministeriön valtionhallinnon kehittämisosasto ehdottaa yhteisrekisterinpitäjiä koskevaan 3 §:ään tarkennuksia.

Maanmittauslaitos ehdottaa, että kuolinpesän puolesta-asiointi mahdollistettaisiin Suomi.fi-valtuuksilla osakasrekisterin myötä.

Oikeusrekisterikeskus kiinnittää oikeushallinnon valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjänä huomiota siihen, että tietovarannon sisältämät tiedot on säädetty kokonaan salassa pidettäviksi. Oikeusrekisterikeskus kehottaa selvittämään, tulisiko laissa säätää Digi- ja väestötietoviraston tiedonsaantioikeudesta kyseisiin tietoihin.

Tietosuojavaltuutettu toteaa, että tietojen täsmällisyys -periaatteen noudattaminen korostuu tässä asiakokonaisuudessa erityisesti asian luonteen ja käsiteltävien henkilötietojen suuren määrän vuoksi.

Tietosuojavaltuutetun mukaan aineistojen tietoturvallisuutta tulisi käsitellä hallituksen esityksessä nykyistä laajemmin ja tarkemmin.

Useat lausunnonantajat (**Digi- ja väestötietovirasto, Kansallisarkisto, Kirkkohallitus ja Verohallinto**) lausuvat kuolinpesän osakasrekisterin suoritteista perittävistä maksuista. Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että huomattavasti sujuvampaa olisi, jos kuolinpesiltä osakasrekisterin tiedoista perittävä maksu olisi yksi Digi- ja väestötietoviraston maksu ja kirkoille korvattaisiin niiden tuottamiskulut kustannusneutraalisti viranomaisten välisin järjestelyin.

Digi- ja väestötietovirasto toivoo, että laissa tuotaisiin esiin, mistä päätöksistä voi hakea oikaisua.

3. Laki perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta

3.1. Perintöveroilmoitus ja perukirja (25, 28, 29, 29 a §)

3.1.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa rakenteellista perintöveroilmoitusta, eli ilmoituksella on selkeä rakenne ja tiedot täytetään tietyssä järjestyksessä. Perukirja olisi perintöveroilmoituksen pakollinen liite. Kuolinpesän ilmoittaja antaisi perintöveroilmoituksen ja sen liitteenä perukirjan Verohallinnolle perunkirjoituksen pohjalta pääsääntöisesti 1 kuukauden sisällä sen toimittamisesta.

Sähköisessä asiointipolussa perintöveroilmoitus muodostuu palvelualueen esitiedoista ja sinne täydennetyistä perunkirjoituksen mukaisista tiedoista. Paperisessa asiointipolussa verolomakkeita saa käyttää perukirjan osina perukirjalta vaadittavan tietosisällön täyttämiseksi (esim. vara- ja velkaluettelo).

3.1.2. Lausuntopalaute

Useat ehdotuksesta lausuneista (**Kansaneläkelaitos, Monimuotoiset perheet -verkosto, Nuoret Lesket ry, Suomen Asianajajat, Suomen Vuokranantajat ry, Valtiokonttori, Verohallinto**) kannattavat tai suhtautuvat pääosin myönteisesti ehdotukseen. **Julkiset Oikeusavustajat ry** ja **Veronmaksajien Keskusliitto ry** suhtautuvat ehdotukseen lähtökohtaisesti neutraalisti nostoen huomioita ehdotuksen toimivuudesta.

Julkiset Oikeusavustajat ry arvioi, että perukirjan ja perintöveroilmoituksen eriyttäminen voi tuottaa käytännön ongelmia. Samojen tietojen kahteen kertaan ilmoittaminen johtaa todennäköisesti useampiin virheisiin tietoja ilmoitettaessa. Mikäli perintöveroilmoitus tehdään ulkopuolisen asiantuntijan avulla (asianajotoimistot ym.) perunkirjoituksen yhteydessä, tämä oletettavasti kasvattaa pesänselvityksen kustannuksia.

Kansaneläkelaitos pitää kannatettavana sähköistä perintöveroilmoitusta ja perukirjaa. Ehdotus mahdollistaa viranomaisten tietoluovutukset rajapintojen kautta.

Monimuotoiset perheet -verkosto pitää erittäin hyvänä perintöveroilmoituksen syntymistä esitiedoista ja perunkirjoituksen tiedoista.

Nuoret Lesket ry pitää kannatettavana, että tulevaisuudessa perukirjaa tehdessä voidaan hyödyntää palvelualustalla valmiina olevaa tietoa ja tehdä perukirja ja perintöveroilmoitus suoraan alustalla. On hyvä säilyttää myös mahdollisuus paperiseen asiointiin.

Suomen Asianajajat kannattaa ja pitää perusteltuna muutosta perintöverotuksen toimittamisesta perintöveroilmoituksen perusteella perukirjan sijaan painottaen kuitenkin sitä, että ilmoituksen tulee olla hyvin selkeä sen täyttäjää ohjaava ja avustava, jotta tiedot tulevat oikein annetuksi. Suomen Asianajajat kiinnittää huomiota ehdotuksen epäselvyyteen, tuleeko kuolinpesän ilmoittajan ottaa kantaa kullekin osakkaalle tulevaan osuuteen ilmoittamisen antohetkellä, miten riitaisissa kuolinpesissä toimitaan ja millä estetään se, ettei ilmoittaja anna itselleen edullisia tietoja ilmoituksella.

Valtiokonttori pitää sähköisen perukirjan käyttöönottoa ja mahdollisuutta laatia perukirja kuolinpesän palvelualustalla hyvänä. Kuolinpesän osakasrekisterin automaattiset tiedot ja Verohallinnolla olevat varallisuus- ja velkatiedot luovat hyvän pohjan perukirjan laatimiselle. Perukirjojen yhdenmukainen rakenne helpottaa myös perukirjojen käsittelyä eri tahoilla.

Verohallinto katsoo, että esitetty lainsäädäntö ja siinä olevat määräyksenantovaltuudet Verohallinnolle mahdollistavat rakenteellisen perintöveroilmoituksen käyttöönoton ja sen, että perintöverotuksen verotusmenettely asettuu luontevaksi osaksi verotusjärjestelmää. Rakenteellisen perintöveroilmoituksen käyttöönotto on välttämätön osa uudistusta. Se on edellytys niin asiakasta helpottavalle esitäytölle ja räätälöidylle neuvonnalle ja ohjeistukselle, samoin kuin viranomaistoiminnan tehostumiselle digitalisaation keinoin. Esitetty sääntely mahdollistaa myös muiden ilmoitustilanteiden, esimerkiksi PerVL 38 ja 39 §:ssä tarkoitettujen perustemuutostilanteiden ilmoittamisen kehittämisen myöhemmissä hankkeissa ilman erillisiä lainsäädäntömuutoksia ja antaa hyvän pohjan kehittää muuta kuolinpesiin liittyvää veroasiointia sähköiseksi.

Veronmaksajain Keskusliitto ry arvioi, että perintöveroilmoituksen käyttöönotto veroilmoituksen käyttöönotto voi myös edistää asioiden oikeanlaista ilmoittamista, vaikka erillinen perintöveroilmoitus tarkoittaa uutta lisävelvoitetta kuolinpesän osakkaille. Perukirjan ja perintöveroilmoituksen erottaminen toisistaan voi kuitenkin aiheuttaa käytännön ongelmia, joiden merkittävyys riippuu esimerkiksi Verohallinnon toteuttaman käyttöliittymän toimivuudesta ja toiminnallisuuksista sekä perintöveroilmoituksen tietosisällöstä ja käytettävyydestä osana perukirjaa. Sähköisen asiointipolun luomisessa on myös ilmiselvä riski siitä, että pesän ilmoittajina toimivat maallikot sekoittavat asioita eivätkö ymmärrä erilaisten toimenpiteiden tai vakuutusten oikeudellisia vaikutuksia.

Osa lausunnonantajista suhtautuu ehdotukseen kielteisesti (**emeritusprofessori Urpo Kangas, vanhempi yliopistonlehtori Tapani Lohi**) tai varauksellisesti (**eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia**). Yhdessä lausunnossa sääntelyä pidetään pirstaleisena (**maa- ja metsätalousministeriö**).

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia toteaa, että jatkovalmistelussa olisi syytä pohtia palveluperiaatteen ja yhdenvertaisuuden kannalta tarkemmin, miksi perukirjan lisäksi edes tarvitaan erillistä kuolinpesän ilmoittajan perintöveroilmoitusta. Nykyisin verovirkailijoiden tekemää tietojen syöttämistä ja vahvistamista Verohallinnon järjestelmään ollaan ehdotuksella ulkoistamassa itsepalvelutehtävänä Verohallinnon asiakkaille, joiden olisi jatkossa huolehdittava perukirjan tuottamisen lisäksi myös erillisen perintöveroilmoituksen tekemisestä. Kysymys on siis perintöverotuksen automatisoinnin mahdollistamisesta verovelvollisten omaa työsuoritusta lisäämällä.

Emeritusprofessori Urpo Kangas katsoo perintöveroilmoituksen, jonka yksi henkilö tekee kaikkien puolesta, olevan oikeudellisesti outo, eikä samantyyppistä taida olla muussa verotuksessa. Tällaisen velvoitteen asettaminen yhdelle henkilölle ei voida pitää loppuun saakka harkittuna. Ehdotus on radikaali, eikä tällaista velvoitetta toimia toisten puolesta vahingonkorvausvastuun uhalla voida asettaa kuolinpesän ilmoittajalle. Veroilmoituksen laatiminen edes suurin piirtein oikeasuuntaisesti edellyttää perusteellista tietoa aviovarallisuusoikeudesta, perintöoikeudesta, testamenttioikeudesta ja vero-oikeudesta. Ehdotus

pakottaisi kuolinpesän ilmoittajaa ratkaisemaan itsenäisesti monia erilaisia kysymyksiä. Kuolinpesän ilmoittajan oikeudellinen rooli muuttuisi täysin toisenlaiseksi nykyisestä, jossa kuolinpesän ilmoittajan tehtävänä on huolehtia siitä, että pesän omaisuuden laatu ja laajuus ilmoitetaan asianmukaisella tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että perintöveroilmoituksen ja perukirjan laatimisen osalta ehdotettu säädöskokonaisuus on sirpaleinen jättäen epäselväksi sen, millainen palvelukokonaisuus perintöveroilmoituksesta ja perukirjasta on tarkoitus muodostaa kuolinpesän palvelualustalle.

Vanhempi yliopistonlehtori Tapani Lohi ei pidä erillistä perintöveroilmoitusta onnistuneena ratkaisuna. Perintöveroilmoituksen tekeminen voi monesti osoittautua kuolinpesän ilmoittajalle liian vaativaksi ja työlääksi tehtäväksi. Perinteinen perukirjan varaan rakentuva ilmoittamismenettely on siitä Verohallinnolle aiheutuvasta vaivasta huolimatta kannatettavampi. Ehdotettu sääntely houkuttelee kieltäytymään kuolinpesän ilmoittajan tehtävästä. Tilanteet, joissa vapaaehtoista ilmoittajaa ei kerta kaikkiaan löydy, saattaisivat yleistyä.

Osa lausunnonantajista (**eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Finanssiala ry, Vanhusasiavaltuutettu, Veronmaksajain Keskusliitto ry**) kiinnittävät huomiota digitaalisesti asioimattomien henkilöiden mahdollisuuksiin osallistua perintöveroilmoituksen antamiseen ja paperisen perintöveroilmoituksen antamiseen.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia toteaa, että vaikka kuolinpesän ilmoittajan perintöveroilmoituksen tekeminen palvelualustalla olisi luultavasti suhteellisen helppoa, kaikki eivät palvelualustaa käytä eikä kaikkien voida edellyttää sitä käyttävän. Perukirja ja perintöveroilmoitus voitaisiin toimittaa viranomaiselle myös paperisina, mutta asiakkaan työt ja vaivannäkö lisääntyisivät, kun tarvittaisiin kaksi asiakirjaa, jossa esitettäisiin pääosin samat tiedot. Paperisiin asiakirjoihin kirjatut tiedot eivät myöskään välittyisi automaattisesti yhdestä asiakirjasta toiseen kuten palvelualustalla.

Finanssiala ry, jonka lausuntoon **Elinkeinoelämän Keskusliitto EK** ja **Nordea Bank Oyj** viittaavat, toteaa, että paperilla toimiville pesille tulee uutena velvoitteena paperisen perintöveroilmoituksen täyttäminen, mutta esitetyttä paperista veroilmoitusta ei olla niille tarjoamassa.

Vanhusasiavaltuutettu toteaa jäävän epäselväksi, kuinka turvataan esimerkiksi digitaalisesti asioimattomien osakkaiden yhdenvertainen osallistuminen perukirjan ja perintöveroilmoituksen laatimiseen. Tämä olisi syytä arvioida sekä kuvata mietinnössä se, minkä ikäisiä kuolinpesien osakkaat tyypillisesti ovat. On todennäköistä, että suuressa osassa kuolinpesiä on osakkaina iäkkäitä, jotka eivät käytä lainkaan digitaalisia laitteita tai palveluja tai käyttävät niitä vain tuetusti.

Veronmaksajain Keskusliitto ry toteaa, että tarkoituksena on, että perintöveroilmoitus voisi sellaisenaan toimia osana perukirjaa, jotta päällekkäiseltä tietojen ilmoittamiselta vältyttäisiin. Tästä tavoitteesta tulee pitää jatkovalmistelussa ja lain täytäntöönpanossa kiinni. Lisäksi Veronmaksajain Keskusliitto ry esittää, että digitaidottomien paperiasioinnin helpottamiseksi kuolinpesän palvelualustalta olisi tulostettavissa esitetytty perintöveroilmoitus, johon sisältyisi esimerkiksi Verohallinnon tiedossa olevat varat ja velat.

Perintöveroilmoituksen antamisen määräajan kytkemistä perunkirjoituksen toimittamisen pidennettävään määräaikaan pidettiin yleisesti ottaen myönteisenä.

Suomen Asianajajat kiinnittää huomiota siihen, että myöhästymismaksu tulee vasta siinä tilanteessa, jossa perukirjaa ei jätetä yhden kuukauden kuluessa perunkirjoituksen toimittamisesta. Mikäli muutoksella on tarkoitus mahdollistaa myöhästymismaksun määrääminen myös tilanteissa, joissa perunkirjoitusta ei ole toimitettu sille säädetyssä määräajassa, ei tämä ilmene riittävän selvästi työryhmämietinnöstä.

Veronmaksajain Keskusliitto ry kiinnittää huomioita siihen, että ulkomailta saadusta perinnöstä annettavan veroilmoituksen määräaika ei ehdoteta muutettavaksi, ja huomauttaa, että erityisesti ulkomaan perintöihin liittyy tyypillisesti paljon epäselvyyksiä ja viivästyksiä perinnön selvittämiseen liittyen. Tämän vuoksi ulkomailta saadun perinnön henkilökohtaisen perintöveroilmoituksen antamisen määräaikaan olisi myös perusteltua pidentää kuuteen kuukauteen.

3.2. Esitiedot (26 §)

3.2.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että kuolinpesän palvelualueella (OmaVero) olisi käytettävissä perintöveroilmoitusta ja perukirjaa varten Verohallinnolla olevia vara- ja velkätietoja ja osakastietoja kuolinpesän osakasrekisteristä.

3.2.2. Lausuntopalaute

Useat lausunnonantajat (**eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Huoma – Henkirikoksen uhrien läheiset ry, Juristiliitto - Juristförbundet ry, Monimuotoiset perheet -verkosto, Nuoret Lesket ry, Suomen Asianajajat ry, Surunauha ry, Ulosottolaitos, Valtiokonttori, Verohallinto**) kannattavat tai suhtautuvat myönteisesti Verohallinnolla olevien vara- ja velkätietojen hyödyntämistä palvelualueella perukirjan ja perintöveroilmoituksen esitietoina.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ilmoittaa, että eduskunnan oikeusasiamiehellä ei ole huomauttamista siihen, että Verohallinto luovuttaisi perinnönjättäjän kuolinpesälle tallentamalla sen käytössä olevaan kuolinpesän palvelualueella tietoja, joita tarvitaan perintöveroilmoituksen ja perukirjan laatimisessa. Pohjatietojen saaminen helpottaisi huomattavasti pesän ilmoittajan ja uskottujen miesten työtä.

Huoma – Henkirikoksen uhrien läheiset ry, Monimuotoiset perheet -verkosto, Nuoret Lesket ry, Surunauha ry, Ulosottolaitos ja Valtiokonttori pitävät kannatettavana mahdollisuutta hyödyntää palvelualueella valmiina olevaa tietoa.

Juristiliitto - Juristförbundet ry pitää hyvänä ehdotusta palvelualueella käytettävissä olevista esitiedoista. On kuitenkin tärkeää, että palvelussa avataan sen käyttäjälle palvelun tietolähteet ja käyttäjän vastuut tietojen tarkastamisessa.

Suomen Asianajajat toteaa kannattavansa ehdotettua pykälää ja sen myötä luotavia tietoja perinnönjättäjästä. Etenkin yksin asuneiden, sukulaisilleen mahdollisesti etäiseksi jääneen perinnönjättäjän omaisuustiedoista voi olla hyvin vähän tietoa, jolloin viranomaisen rekistereistä saatavat tiedot edistävät perunkirjoituksen toimittamista.

Verohallinto toteaa perukirjan ja perintöveroilmoituksen esitäytön osalta sääntelyn olevan onnistunutta. Erityisesti pankkitilivarojen, velkätietojen ja moninaisen sijoitusvarallisuuden osalta Verohallinnon tietojärjestelmien tiedot ovat kuitenkin huomattavasti vähäisemmät kuin niillä yrityksillä, jotka näihin omaisuuslajeihin liittyviä palveluita tarjoavat. Ne tiedot vainajan ja lesken varoista, joita Verohallinnolla on, eivät myöskään välttämättä vastaa perintöverotuksen edellyttämiä kuolinpäivän tietoja, jolloin kuolinpesän tulee korjata näitä tietoja palveluntarjoajilta saamiensa tietojen perusteella. Verohallinto katsoo, että kuolinpesän hallinnollisen taakan vähentämiseksi ja verotuksen oikeellisuuden turvaamiseksi perintöverotukseen tarvittavat tiedot tulisi mahdollisimman laajasti saada automaattisesti niiltä sivullisilta, joilla näitä tietoja on, ja toteuttaa tämän edellyttämät lainsäädäntömuutokset.

Muutamassa lausunnossa kiinnitetään huomiota sääntelyn selkeyttämiseen ja sen suhteesta perustuslakiin ja yksityisyydensuojaan (**maa- ja metsätalousministeriö, Rivenez Oy**). Eräissä lausunnoissa katsotaan, että hankkeen jatkokehityksessä tulisi edistää erityisesti finanssilaitosten asiakastietojen siirtämistä kuolinpesän palvelualustaan (**Veronmaksajain Keskusliitto ry**), toisaalta tätä ei pidetä perusteltuna (**Finanssiala ry**). Muutamassa lausunnossa nostetaan esiin, että jatkovalmistelussa arvioitaisiin pankki- ja valvontajärjestelmän hyödyntämisen mahdollisuuksia esitietojen osalta (**Tulli, valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosasto**).

Finanssiala ry toteaa, että esityksessä ei ole ehdotettu finanssialan yhtiöissä olevien omaisuustietojen toimittamista sähköisesti, eikä siihen tällä hetkellä olekaan yhtiöissä valmiuksia. Jotta tällainen toiminnallisuus olisi jossakin vaiheessa järkevästi rakennettavissa, tulisi yhtiöiden voida luottaa siihen, että sähköisesti toimitetut omaisuustiedot saavuttavat kaikki kuolinpesät siitä riippumatta, käyttävätkö ne sähköistä vai paperista asiointitapaa.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että lakiehdotuksissa tulisi säätää selkeämmin sitä, mihin kuolinpesän palvelualustalla tarjottavaan palveluun Verohallinto tallentaisi 25 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot.

Rivenez Oy kiinnittää huomiota sääntelyn suhteeseen perustuslakiin ja yksityisyyden suojaan.

Tulli kiinnittää huomiota siihen, että pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän keskitetystä sähköisestä saldo- ja tilitapahtumajärjestelmästä 1.6.2026 alkaen pankki- ja maksutilejä koskevat saldo- ja tilitapahtumatiedot ja arvopaperitietoja on mahdollista pyytää keskitetyn sähköisen saldo- ja tilitapahtumajärjestelmän kautta 10.7.2027 alkaen. Pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän hyödyntämisellä olisi hallituksen esitysluonnoksen mukaisia tavoitteita tehostava vaikutus, mutta edellyttäisi lainsäädännöllisten muutosten jatkotarkastelua.

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosasto pyytää, että jatkovalmistelussa hallituksen esitykseen sisällytettäisiin säännökset, jotka mahdollistavat pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän tietosisällön laajemman hyödyntämisen perintöverotuksen ja kuolinpesän sähköisen asiointin yhteydessä. Järjestelmän tietosisältöä hyödyntämällä tehostettaisiin perukirjan selvittämisen kokonaisuutta. Verohallinto pystyisi tehostamaan perintöverotuksen valvontatoimia, kun tiedot kuolinpesän kaikista tileistä, arvopapereista ja tallelokeroista tulisi suoraan pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta, ja näin ollen tietoja ei jäisi enää perukirjan ulkopuolelle tahallisesti tai tahattomasti. Verohallinto voisi varmistua saldo- sekä tilitapahtumatietojen muokkaamattomuudesta ja eheydestä, sillä virheellisten tai puutteellisten tietojen luovuttaminen verotusmenettelyyn ei myöskään enää olisi mahdollista. Tietojen hakeminen pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmän kautta parantaisi myös kyselyjen tietosuojaa.

Veronmaksajain Keskusliitto ry toteaa, että sähköisessä asiointissa perunkirjoitus on sitä vaivattomampaa, mitä enemmän esitetyt tiedot OmaVeron kuolinpesän palvelualustalle saadaan ja mitä toimivampia rajapintoja palveluun rakennetaan eri tahoille. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että hankkeen jatkokehityksessä tulisi edistää erityisesti finanssilaitosten asiakastietojen siirtämistä kuolinpesän palvelualustalle perunkirjoituksen esitiedoiksi.

3.3. Muistiinpanot (28 b §)

3.3.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa perintöveroilmoituksen perusteena olevien tietojen ja dokumenttien säilyttämisestä velvollisuudella pitää muistiinpanoja siltä osin kuin kyse on perukirjan ulkopuolisia,

puhtaasti perintöverotukseen liittyviä asioita (esim. veronhyvitys- ja huojennusvaatimukset). Säilyttämisvelvollisuutta ei niin ikään ole, jos tiedot ovat Verohallinnolle toimitetussa perukirjassa.

3.3.2. Lausuntopalaute

Lausuntopalaute oli vähäistä. Ehdotusta osin kannatettiin, osin siihen suhtauduttiin varauksellisesti. Myös tarpeeseen selventää ehdotusta kiinnitettiin huomiota.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia suhtautuu varauksellisesti yksityishenkilöiden velvollisuuteen säilyttää perintöverotukseen liittyviä muistiinpanoja, asiakirjoja ja tositteita. Lisäksi pidetään outona, että kuolinpesän ilmoittajan tulisi huolehtia muiden muistiinpanojen säilyttämisestä, kun omaisuuden arvojen määrittäminen ja perukirjaan tarvittavien laskelmien tekeminen kuulu uskottujen miesten tehtäviin. Jatkovalmistelussa olisi tarkennettava säilyttämisvelvollisuuden perusteita, sisältöä ja kohderyhmää sekä velvollisuuden laiminlyönnin mahdollisia seuraamuksia.

Emeritusprofessori Urpo Kangas katsoo, että ilmoittamisvelvolliselle eli yksityishenkilölle asetettua velvollisuutta säilyttää ja tallentaa perukirjan tausta-aineistoa verotuksessa voidaan pitää vähintäänkin erikoisena.

Suomen Asianajajat kannattaa ehdotusta, mutta painottaa tärkeyttä antaa tarkemmat tiedot siitä, mitä tällaiset muistiinpanot ovat, ja velvollisuudesta koskien niiden tekemistä.

3.4. Muut huomiot

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että perintö- ja lahjaverolain 28 §:n 1 momentin säännöstä perintöveroilmoituksella kerättävistä kuolinpesän yhteyshenkilöä, osakasrekisterin perustietojen vakuuttamista ja perunkirjoituksen toimittamispäivämäärää koskevista tiedoista tulisi selkeyttää niin, että yksiselitteisesti aina perintöveroilmoituksella annetaan yhteyshenkilön nimi ja henkilötunnus osakasrekisteriin tallennettavaksi.

Suomen Asianajajat kannattaa ehdotettuja vähäisempiä muutoksia perintö- ja lahjaverolakiin pitäen niitä ensisijaisesti selkeyttävinä.

Rivenez Oy kiinnittää huomiota Verohallinnon palvelualustalla muodostettavan perukirjapalvelun työllisyysvaikutuksiin, työllisyyden turvaamiseen ja siihen, miten varmistutaan asioiden paikkansa pitävydestä ja ihmisten osaamisesta ilmoittaa tietoja oikein, jotta kuolinpesän jako toteutuisi myös oikein.

Verohallinto toteaa, että perintöverotuksen lisätiedonantajaa koskevaa kohtaa (PerVL 28 §:n 1 momentti) muutettaisiin. Perintöveroilmoituksessa on tärkeää ilmoittaa yksi henkilö, jolle lisätietopyynnöt kohdistetaan. Tarkoituksenmukaisia henkilöitä voivat olla esimerkiksi kuolinpesän ilmoittaja, kuolinpesän yhteyshenkilö tai perintöveroilmoituksen laadinnassa avustanut asianajaja. Lainsäädännössä ei tarvitse säädellä asiaa tarkemmin. Verohallinto ehdottaa seuraavaa muotoilua: *Kuolinpesän ilmoittajan perintöveroilmoituksessa ja sen liitteessä tai muussa ilmoituksessa on ilmoitettava 25 §:n 1 momentissa tarkoitetut tiedot ja niitä koskevat selvitykset ja asiakirjat. Niin ikään on ilmoitettava henkilö, joka ottaa vastaan perintöverotusta koskevia ilmoituksia ja tiedusteluja.*

Yksityishenkilö katsoo, että kuolinpesän yhteyshenkilö joutuu hänen kokemuksensa mukaan tekemään ilmaista työtä ainakin kaksi vuotta, minkä vuoksi ei tulisi säätää uutta velvollisuutta tai tehtävää.

4. Laki hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 9 §:n muuttamisesta

4.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 9 §:ään uutta 6 kohtaa, jossa säädettäisiin Digi- ja väestötietoviraston oikeudesta käsitellä kuolinpesän osakasrekisterin tietoja tukipalvelujen palvelutuotannossa.

4.2. Lausuntopalaute

Ehdotuksesta lausuneista **Digi- ja väestötietovirasto** ja **Suomen Asianajajat** kannattivat ja **yksityishenkilö** vastusti muutosehdotusta.

5. Laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 1 ja 13 §:n muuttamisesta

5.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa lain 1 §:ään teknisluontoista täsmennystä sekä 13 §:ään lisättäväksi mainintaa perintöveroilmoituksen tiedoista, joita Verohallinto voisi salassapitovelvollisuuden estämättä myös antaa sille, joka tarvitsee niitä etujensa, oikeuksiensa tai velvollisuuksiensa hoitamiseksi.

5.2. Lausuntopalaute

Lausuntopalaute oli vähäistä.

Kansaneläkelaitos toteaa, että Kelan etuuslaeissa säädetään lähtökohtaisesti Kelan oikeudesta saada etuuden ratkaisemiseksi välttämättömät tiedot esimerkiksi valtion viranomaisilta. Näin ollen tietojensaantioikeuden tietosisältöjä ei ole etuuslaeissa lueteltu tyhjentävästi. Sähköisestä perintöveroilmoituksesta tietojen saaminen tulevaisuudessa mahdollisesti rajapinnan kautta rakenteisessa muodossa sujuvoittaisi etuusasioiden käsittelyä.

Maanmittauslaitos toteaa selvittävänsä tiettyjen omistusten rekisteröintien yhteydessä pesän varallisuustilanteen perukirjasta, mutta sinällään mahdollista olisi selvittää tilanne myös perintöveroilmoituksesta. Maanmittauslaitos esittää lainsäädännössä vahvistettavaksi sille virkatyössä mahdollisimman laajat tiedonsaantioikeudet perintöveroilmoitusten ja perukirjojen tietoihin esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Verohallinto ehdottaa harkittavaksi, että lakiin lisättäisiin erityissäännös kuolinpesän tai osakkaan velkojan oikeudesta saada tietyt vara- ja velkatiedot perintöveroilmoitukselta, sillä tietotarpeen voidaan olettaa esiintyvän velkojilla sen toteamiseksi, että velan perintää ei kuolinpesän varallisuustilanteen vuoksi kannata jatkaa. Viranomaistoimintaa varten on tärkeää

varmistaa, että kunkin viranomaisen toimintaa koskeva erityislainsäädäntö tarvittaessa mahdollistaa tiedon luovuttamisen perintöveroilmoitukselta.

Yksityishenkilö katsoo lain 13 §:n olevan liian laava. Tietoja tulisi voida antaa vain kuolinpesän osakkaille.

6. Laki verotusmenettelystä annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Työryhmä ehdottaa Verohallinnolle oikeutta saada tietoja kuolinpesän osakasrekisteristä sekä täsmennystä tiedonsaantioikeuteen liikenneasioiden rekisteriin tallennettujen tietojen osalta.

Ehdotuksesta lausuneet kaksi lausunnonantajaa (**Suomen Asianajajat ja Yksityishenkilö**) kannattavat ehdotusta.

7. Laki perintökaaren 20 luvun muuttamisesta

7.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa muutoksia perintökaaren 20 lukuun. Ehdotuksen mukaan perunkirjoitus olisi jatkossa mahdollisuus toimittaa osittain tai kokonaan myös tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen välityksellä. Sekä perinteisten että sähköisesti järjestettävien perunkirjoitusten osalta ehdotetaan, että määräaika perunkirjoituksen toimittamiselle pidennetään kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Kuolinpesän ilmoittajan valaehmainen vakuutus ja uskottujen miesten todistus ehdotetaan voitavan antaa myös sähköisesti. Sekä paperisten että sähköisten perunkirjojen osalta ehdotetaan, että lakia päivitetään siltä osin kuin se koskee perittävistä, osakkaasta ja muusta kuolinpesän henkilöpiiristä lain mukaan kerättäviä tietoja. Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi säännökset kuolinpesän yhteyshenkilöstä, jonka tehtävänä olisi ottaa vastaan kuolinpesää koskevat tiedoksiannot, ilmoitukset ja tiedustelut.

7.2. Lausuntopalaute

Valtaosa lausunnonantajista (**Juristiliitto – Juristförbundet rf, Monimuotoiset perheet -verkosto, Nuoret lesket ry, Julkiset oikeusavustajat ry, Suomen Asianajajat, Surunauha ry, vanhempi yliopistonlehtori Tapani Lohi, Verohallinto**) ilmoittaa kannattavansa perunkirjoituksen määräajan pidentämistä.

Finanssiala ry ei vastusta ehdotusta, mutta tuo kuitenkin esiin, että perunkirjoitukselle asetetun määräajan pidentämisellä saattaa olla myös negatiivisia vaikutuksia, koska perunkirjoituksen lykkääminen viivästyttää perinnönjakoa.

Monimuotoiset perheet -verkosto pitää riskinä sitä, että perunkirjoituksen lykkääminen saattaa viivästyttää myös kuolemantapaukseen liittyvien eläkkeiden ja muiden etuuksien saamista.

Monet lausunnonantajat (**Verohallinto, Monimuotoiset perheet -verkosto, Suomen Asianajajat**) kannattavat myös yhteyshenkilöä koskevaa sääntelyä.

Digi- ja väestötietovirasto pitää sääntelyä vaikeaselkoisena ja ehdottaa yhdessä **Verohallinnon kanssa**, että perintökaaressa säädettäisiin yhteyshenkilöstä itsenäisenä roolina sitomatta roolia perunkirjoituksen toimituttamisvelvollisuuteen.

Finanssiala ry:n ja **Nordea Bank Oyj:n** mukaan jäi epäselväksi, mikä on kuolinpesän valtuutetun asema ja rooli verrattuna yhteyshenkilöön, mikäli kyse on eri henkilöstä.

Suuri osa lausunnonantajista (**eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Juristiliitto – Juristförbundet rf, Monimuotoiset perheet -verkosto, Nuoret lesket ry, Suomen Asianajajat, Surunauha ry, vanhempi yliopistonlehtori Tapani Lohi**) kannattaa mahdollisuutta toimittaa perunkirjoitus osittain tai kokonaan myös tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen välityksellä.

Juristiliitto – Juristförbundet ry korostaa lausunnossaan, että osakkaiden yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet tulee turvata, kun osallistuminen perunkirjoitukseen mahdollistetaan tietoliikenneyhteyden avulla.

Finanssiala ry ja **Nordea Bank Oyj** ehdottavat, että perukirjan sähköistä allekirjoittamista koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin sen osalta, voidaanko sähköinen allekirjoittaminen tehdä myös muualla kuin Verohallinnon ylläpitämällä kuolinpesän palvelualustalla.

Digi- ja väestötietovirasto esittää erinäisiä lähinnä sääntely- ja menettelytapaa koskevia muutoksia perintökaaren osakasluettelon vahvistamista koskeviin säännöksiin. **Sisäministeriön poliisiosasto** ja **Poliisihallitus** katsovat, että olisi löydettävä ratkaisu siihen, että poliisi ei joutuisi ottamaan vastuuta vainajan omaisuuden haltuun ottamisesta tilanteissa, joissa omainen ei ota kuolinpesää hoidettavakseen.

8. Laki ulosottokaaren muuttamisesta

8.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että ulosottokaareen lisätään säännös siitä, että ulosottomiehen tulee ilmoittaa kuolinpesäosuuden ulosmittauksesta Digi- ja väestötietovirastolle, jotta Digi- ja väestötietovirasto voi toteuttaa velvoitteensa merkitä rekisteriin tieto kuolinpesän osakkaan pesäosuuden ulosmittauksesta sekä ratkaisun ajankohdasta.

8.2. Lausuntopalaute

Lausuntopalaute ulosottokaareen ehdotettavista muutoksista oli vähäistä. Uutta sääntelyä kannattavat Ulosottolaitoksen lisäksi eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia ja Suomen Asianajajat.

9. Laki tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annetun lain muuttamisesta

9.1. Työryhmän ehdotus

Työryhmä ehdottaa, että tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annettuun lakiin lisätään säännös, jolla veloitetaan tuomioistuinta ilmoittamaan Digi- ja väestötietovirastolle toimitsijan määräämistä sekä pesänselvittäjän määräämistä ja vapauttamista koskevista ratkaisuksista.

Työryhmä ehdottaa, että tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annettuun lakiin lisätään säännös, jolla veloitetaan tuomioistuinta ilmoittamaan Digi- ja väestötietovirastolle toimitsijan määräämistä sekä pesänselvittäjän määräämistä ja vapauttamista koskevista ratkaisuksista.

9.2. Lausuntopalaute

Tuomioistuimen velvollisuudesta ilmoittaa eräistä ratkaisuksista annettua lakia koskeva lausuntopalaute oli vähäistä.

Digi- ja väestötietovirasto toivoo, että ehdotettua 3 a §:ää tarkennettaisiin siten, että perintökaaren 19 luvun 7 §:n mukaisesta ratkaisusta ilmoitetaan vasta, kun ratkaisu on lainvoimainen tai muuten toimeenpantavissa.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia lausuu, että säännökset vaikuttavat perustelluilta ja tarpeellisilta.

Tuomioistuinvirasto kehottaa arvioimaan, voisiko pesänselvittäjän ja toimitsijan yksilöimisen toteuttaa muulla tavalla kuin henkilötunnuksella, joka on tuomioistuinkäsittelyn kannalta ylimääräinen ja tietosuojasäätelyssä erityisen suojattava tieto.

10. Pääasialliset vaikutukset

Aatos Legal Technology Oy pitää merkittävimpänä ongelmana OmaVerossa tarjottavan perunkirjoituspalvelun osalta sitä, että palvelu laajenee viranomaisen veroilmoituksen vastaanottamisesta myös perukirjan laadintaan. OmaVero ei saisi muodostua suljetuksi ”yhden kanavan” järjestelmäksi, joka estää markkinaehtoisen innovoinnin ja asiakaslähtöisten palveluketjujen syntymisen. Aatos Legal Technology Oy pitää tämän tällaisten vaikutusten syntymisen estämiseksi tärkeänä, että OmaVeroon kertyville tiedoille luodaan avoimet ja kaksisuuntaiset rajapinnat, jotta perukirja voidaan laatia myös ulkoisissa järjestelmissä ja palauttaa OmaVeroon valmiina. Viranomaisen olisi ylipäätään vältettävä tilannetta, jossa käytännössä tarjoaa markkinoilla kilpailevaa yksityisoikeudellista palvelua. OmaVeron perunkirjoituspalvelu tulisi suunnitella siten, että se jättää asiakkaalle selväksi, mitä osaa perunkirjoitukseen liittyen viranomaisen tarjoaa ja minkä osan markkinat tuottavat. Näin myös kilpailuneutraliteetti säilyisi. Viranomaisen tarjotessa perukirjan laatimiselustan syntyy jännite palveluperiaatteen ja neuvontavelvollisuuden vaatimusten

toteuttamisessa, kun viranomaisella ei voi neuvoa asiaan liittyvissä yksityisoikeudellisissa kysymyksissä.

Digi- ja väestötietovirasto pitää esityksen mukaisia viraston toimintaan kohdistuvien vaikutusten arviointia pääosin oikeina. Tarkemmat arvioinnit eivät valmistelun tässä vaiheessa ole mahdollisia. Digi- ja väestötietovirasto huomauttaa erikseen, että osakasrekisterin tietojen julkisella luotettavuudella voitaisiin vahvistaa osakastietojen vahvistamisen kysynnän kasvua. Digi- ja väestötietovirasto huomauttaa, että tiedonhallinnan muutosvaikutusten arviointia olisi Suomi.fi -viestien osalta muutettava siten, että lainsäädäntö avaisi uusia palvelun kehittämismahdollisuuksia. Ensi vaiheessa viranomaisviestintä tapahtuisi kuitenkin edelleen nykyisillä Suomi.fi -viestien toiminnallisuuksilla.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia toteaa yleisesti, että julkista hallintoa digitalisoitaessa on varmistettava, että perusoikeuksia noudatetaan täysimääräisesti. Tässä kehityksessä on varmistettava muun muassa yksilöiden tietosuoja, oikeus yksityisyyteen, syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus, sukupuolten tasa-arvo, palveluiden saavutettavuus ja saatavuus sekä huolehdittava valvonnasta. Digitalisaatiota on toteutettava asiakas- ja ihmislähtöisesti kunnioittaen oikeusvaltioperiaatetta, tehokkaita oikeussuojakeinoja ja laillisuusvalvontaa. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia kiinnittää lausunnossaan huomiota esimerkiksi siihen, että kuolinpesän osakkaana voi olla vanki, joka ei saa käyttää verkkoyhteyksiä tai henkilö, joka ei osaa suomea tai ruotsia. Paperiasiakirjoilla asioivien kuolinpesien osalta uudistuksen myönteiset vaikutukset näyttäisivät jäävän vähäisiksi. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia pitää mahdollisena, että digitaalisia palveluita käyttämättömät joutuisivat entistä useammin ostamaan läheisen kuolemaan liittyvän palvelukokonaisuuden ulkopuoliselta. Tällöin uudistusta ei voitaisi pitää täysin onnistuneena.

Finanssiala ry:n mukaan esityksessä omaksuttu ratkaisu ei poistaisi finanssialan yhtiöiltä tarvetta perukirjan liitteiden tarkistamiseen tilanteissa, joissa osakasrekisteriin on kirjattu osakasasemaan vaikuttavia muutoksia. Osakasrekisterin tietojen päivittyminen perunkirjoituksen jälkeen on olennainen muutos nykytilaan. Nykyisin finanssialan yhtiöt ovat näiden osalta käytännössä osakkailta saatavan tiedon varassa. Osakasrekisterin päivitysten yhteydessä finanssialan yhtiöiden tulee harkita, missä tilanteissa osakasrekisterin tiedot tulee tarkistaa uudelleen perukirjan ja sukuselvitystietojen tarkistamisen ja valtuutuksen voimaan saattamisen jälkeen. Tarkistuksista seuraa kitkaa kuolinpesän asioiden hoitamisessa ja kustannuksia yhtiöille.

Helsingin hallinto-oikeus toteaa, että ehdotus voi johtaa siihen, että hallinto-oikeuksiin ohjautuu jonkin verran uusia valituksia, mutta niiden määrää on vaikea tässä vaiheessa arvioida.

Huoma – Henkirikoksen uhrien läheiset ry näkee uudistuksen suurimpana vaikutuksena asioiden hoitamisen nykyistä sujuvammin ja nopeammin.

Juristiliitto – Juristförbundet ry. muistuttaa lausunnossaan, että viranomaissäästöt voivat toteutua vain, jos automaatio toimii eli eri palvelut ovat toimivia ja käyttäjäystävällisiä. Juristiliitto – Juristförbundet ry. korostaa, ettei palvelualusta korvaa oikeudellista neuvontaa tai sen tarvetta. Lausunnossa ennakoitaan myös palvelun käyttöönotosta johtuvaa korostunutta neuvontatarvetta ja

siitä seuraavaa viranomaisten resursointitarvetta. Lisäksi Juristiliitto – Juristförbundet ry. korostaa lausunnossaan, että yhdenvertaisuutta koskevat näkökohdat on palvelua suunniteltaessa huomioitava ja toteaa ettei näitä seikkoja ole arvioitu vaikutusarvioinnissa riittävällä tavalla. Juristiliitto – Juristförbundet ry. pitää oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden toteutumiseksi välttämättömänä, että palvelualustan rinnalla säilyy pysyvänä asiointikanavana myös paperiasioinnin mahdollisuus eikä se jää vain määräaikaiseksi siirtymäratkaisuksi. Esimerkiksi kaikilla vammaisilla henkilöillä ei ole vahvan tunnistautumisen välineitä. Juristiliitto – Juristförbundet ry. toteaa myös, että hallinto-oikeuksiin tulevien valitusten määrän kehitystä tulee seurata, koska hallinto-oikeuksiin kohdistuvia vaikutuksia on tässä vaiheessa vaikea arvioida.

Kansaneläkelaitoksen mukaan kuolinpesän osakkuudesta, perukirjasta ja perintöveroilmoituksesta saatavilla olevilla tiedoilla voi olla vaikutusta Kansaneläkelaitoksen etuuksien toimeenpanossa. Tulevilla rajapintatoteutuksiin perustuvilla tietojen luovutuksilla sujuvoitettaisiin etuusasioiden käsittelyä. Kuolinpesän yhteyshenkilötieto ja Suomi.fi -viestien hyödyntäminen sujuvoittaisivat kuolinpesän kanssa asiointia. Kansaneläkelaitos toteaa, ettei uudistuksella ole vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen toimintamenoihin.

Kirkkohallitus pitää esityksen vaikutusten arviointia myös evankelis-luterilaisen kirkon osalta varsin kattavina. Kirkkohallitus tunnistaa lausunnossaan myös mahdolliset positiiviset vaikutukset kotitalouksille, kun kuolinpesän digitaalisen asioinnin mahdollisuudet paranevat.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom huomioi, että kuolinpesät voisivat uudistuksen myötä hyötyä asioiden hoitamisen edullisemmista kustannuksista verrattuna toimipaikoissa käytävään asiointiin. Traficom voisi tarjota digitaalisia palveluita kuolinpesille, jolloin myös virasto voisi saada tuottavuushyötyjä.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että metsää omistavien kuolinpesien purkamisen nopeuttamisella ja sukupolvenvaihdosten sujuvoittamisella sekä selvennyslainhuudon automatisaatiolla nähdään useita myönteisiä vaikutuksia metsäalalle. Kansallinen metsästrategia 2035 tunnistaa vaikuttavuuden metsänomistajien päätöksenteon aktivoitumisena, omistusrakenteen selkeytymisenä, tilakoon kasvuna sekä metsänomistajien tavoittamisen ja palvelun tarjonnan helpottumisena. Yritysten arvioidaan hyötyvän sekä siitä, että osakastiedot ovat saatavissa keskitetysti että siitä, että yhteyshenkilötieto on helposti saatavilla. Maa- ja metsätalousministeriö toivoo, että lopullisessa esityksessä arvioitaisiin tarkemmin virastokohtaisten jatkuvan toiminnan henkilöstö- ja talousvaikutusten lisäksi myös kehitystyön kustannuksia. Maa- ja metsätalousministeriö arvioi, että osakasrekisterin tietojen oikeaksi vakuuttaminen voi vähentää kuolinpesän hallinnollista taakkaa ja kustannuksia ja tuoda varmuutta tietojen oikeellisuudesta ja luotettavuudesta sidosryhmille. Toisaalta useaan kertaan vakuuttamismahdollisuus voi hämmentää käyttäjiä. Kuolinpesän osakasrekisteri voisi myös osaltaan vähentää maatalouspolitiikan toteutukseen liittyviä takaisinperintäriskejä. Osakasrekisterin tietojen julkinen luotettavuus on oleellinen kysymys tiedon hyödyntämisen näkökulmasta erityisesti viranomaistoiminnassa. Maa- ja metsätalousministeriö tunnistaa myös hankkeen positiiviset vaikutukset Maanmittauslaitoksen toimintaan, mutta toteaa ettei tässä vaiheessa ole mahdollista arvioida tarkasti näitä esityksen vaikutuksia.

Monimuotoiset perheet – verkoston mukaan vaikutuksia kotitalouksiin olisi vielä hyvä täsmentää. Erityisesti vaikutuksia herkkiin tai riitaisiin tilanteisiin tulisi tarkastella, sillä tietojen pääsyn mahdollistaessa läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta se voi myös mahdollistaa väärinkäytöksiä tai eskaloida riitatilanteita. Vaikutuksia voisi arvioida myös edunvalvonnassa olevien osakkaiden ja heidän edunvalvojiensa osalta tarkemmin keskittyen erityisesti tilanteisiin, joissa alaikäinen lapsi on vanhemman menehtymisen vuoksi edunvalvonnan tarpeessa perintökysymyksiin liittyen. Samoin olisi hyvä arvioida, mitä muutoksia tapahtuu alaikäisen menehtymisen osalta ja erityisesti pian syntymän jälkeen kuolleen lapsen osalta. Tällaiset kuolinpesät ovat usein vähävaraisia tai varattomia, mutta aiheuttavat merkittävää taakkaa vanhemmilleen.

Oikeusrekisterikeskus huomauttaa, että tietojen luovuttamisen teknistä toteutusta kustannuksineen tulisi tarkentaa jatkovalmistelussa. Jos tuomioistuimilta saatavat tiedot luovutetaan keskitetysti tietovarannosta, kohdistuvat tietojen luovuttamisen vaikutukset Oikeusrekisterikeskukseen. Jos taas tiedot luovutetaan muulla tavoin, kohdistuvat vaikutukset tuomioistuimiin.

Patentti- ja rekisterihallituksen mukaan osakasrekisterin tiedoista voisi olla sille jonkun verran hyötyä, mutta lähtökohtaisesti hyödyt eivät liene kovin merkittäviä.

Poliisihallitus toteaa, että lakiehdotuksilla on kokonaisuutena varsin vähäinen vaikutus poliisin toimintaan.

Rivenez Oy pyytää arvioimaan uudistusten työllisyys- ja kilpailuvaikutukset ja vaikutukset eri ammattiryhmiin kuten asianajajiin ja hautaustoimistojen työntekijöihin.

Sisäministeriön poliisiosasto pitää nykyistä kuolinpesän asiointimallia hallinnollisesti raskaana ja epävarmuutta aiheuttavana osakkaille, viranomaisille ja ammattilaisille. Uudistus voi parantaa oikeusvarmuutta ja sujuvoittaa asiointia.

Suomen Kuntaliitto ry. toteaa suurimman kuntavaikutuksen syntyvän siitä, että kuolinpesän osakasrekisteri kokoaa kuolinpesän osakspiirin tiedot keskitetysti, ajantasaisina ja sähköisessä muodossa. Tämä parantaa kuntien mahdollisuuksia saada välttämättömiä tietoja niiden hoitaessa lakisääteisiä tehtäviään. Kunnan ja muiden viranomaisten järjestelmien yhteentoimivuuden sujuvuus parantaisi kuntien toimintaa ja niiden asiakasprosessien hallintaa.

Suomen ortodoksinen kirkko huomauttaa, että tietojen täydentämisestä vanhasta kirkonkirja-aineistosta aiheutuu kirkolle lisää manuaalista työtä ja kustannuksia.

Suomen Vuokranantajat ry katsoo ehdotetun sääntelyn helpottavan tilanteita, joissa vuokralainen kuolee eivätkä kuolinpesän osakkaat ryhdy toimiin vuokrasuhteen päättämiseksi, samoin kuin niitä tilanteita, joissa vuokranantaja kuolee ja tämän kuolinpesä vastaa vuokrasuhteeseen liittyvistä asioista kuoleman jälkeen. Kuolinpesän selvittämisen nopeutuessa ja helpottuessa myös omaisuuden realisointi helpottunee. Suomen Vuokranantajat katsoo, että kuolinpesän selvittämisen nopeutuessa ja helpottuessa omaisuuden realisoinnin helpottumisella voi olla myönteisiä vaikutuksia asuntojen ja kiinteistöjen vaihdantaan sekä siten asuntomarkkinoiden toimintaan yleisesti.

Surunauha ry:n mielestä vaikutuksia on arvioitu kattavasti.

Tietosuojavaltuutetun toimisto pitää tärkeänä, että käsiteltävien aineistojen ja sitä kautta myös henkilötietojen turvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota. Vaikka esityksessä on tunnistettu toiminnan haasteita ja niiden riskiä pienentävien vaatimusten ja veloitteiden olemassaolo, tulisi aineistojen turvallisuutta käsitellä hallituksen esityksessä nykyistä laajemmin ja tarkemmin.

Ulosottolaitos näkee palvelualustan ja sille toteutettavien palveluiden ja tietojen rakenteisuuden hyödyttävän sitä velallisen omaisuustietojen hankinnassa.

Valtiovarainministeriön rahoitusmarkkinaosaston mukaan perukirjan selvittämisen kokonaisuutta samoin kuin perintöverotuksen valvontatoimia Verohallinnossa voitaisiin tehostaa hyödyntämällä pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmää. Järjestelmän hyödyntäminen parantaisi myös tietosuojaa ja olisi tietoturvalisempää verrattuna siihen, että tietoja kysellään ja kyselyihin vastataan lukuisien eri toimijoiden kesken.

Vanhusasiavaltuutetun mukaan esityksessä on tarpeen kuvata minkä ikäisiä kuolinpesän osakkaat tyypillisesti ovat. Erityisesti olisi huomioitava iäkkäät, jotka eivät käytä lainkaan digitaalisia laitteita tai palveluita tai käyttävät niitä vain tuetusti. Muutoin kuin digitaalisesti asioivien kansalaisten näkökulma puuttuu esityksestä. Ehdotusta tulisi arvioida tarkemmin perustuslain 6 §:ssä olevan ikään perustuvan syrjintäkiellon näkökulmasta. Ehdotuksen vaikutuksia iäkkäisiin ihmisiin ei ole juurikaan arvioitu, vaikka ne tulevat olemaan merkittäviä. Uudistus voi johtaa digiä käyttämättömillä yksityisyyden suojan ja tietoturvan vaarantumiseen, kun he joutuvat turvautumaan epäviralliseen digitukeen ja digitaaliseen puolesta asiointiin. Viranomaisasiointin digitalisointia ei voida toteuttaa selvittämättä ja arvioimatta huolellisesti sen vaikutuksia digitaalisia laitteita ja palveluja käyttämättömien kansalaisten asemaan ja oikeuksien toteutumiseen omien asioidensa hoitamisessa. Esityksessä oleva maininta paperiasioinnin säilymisestä ei riitä ilman, että samalla kuvataan, kuinka se toteutetaan konkreettisesti. Vanhusasiavaltuutettu huomioi lausunnossaan esitykseen sisältyvän toteamuksen siitä, että paperiasioijalle osakasrekisterin tiedoista perittävään maksuun lisättäisiin manuaalisista työvaiheista aiheutuvat ylimääräiset kustannukset. Vanhusasiavaltuutettu toteaa, ette digitaalisen asiointijärjestelmän rakentamisen ja ylläpidon kustannuksia esitetä vastaavalla tavalla kohdennettavaksi digiasioijille. Vanhusasiavaltuutettu kritisoi ohjelmassa tehtyä kyselytutkimusta vinoutuneeksi, koska tutkimusmetodin vuoksi muutoin kuin digitaalisesti asioivien näkökulma puuttuu tutkimuksesta.

Verohallinto toteaa yleisesti, että uudistuksella on mahdollista tehostaa julkisen hallinnon toimintaa. Verohallinto toteaa lisäksi lausunnossaan, että valtuutusmenettelyllä tulee mahdollistaa se, että digitaalinen palvelu on laajasti ja helposti myös perunkirjoituksessa ja muussa kuolinpesän asioiden hoitamisessa avustavien ammattilaisten käytettävissä. Verohallinto ehdottaa esityksessä korostettavaksi, että digitaalinen perillinen voisi valikoitua kuolinpesän ilmoittajan rooliin.

11. Muut huomiot työryhmämietinnöstä

Digi- ja väestötietovirasto ja **Verohallinto** ehdottavat lain voimaantuloajankohdaksi 1.2.2027. Vuodenvaihde on virastojen mukaan huono ajankohta tekniselle toteutukselle. Verohallinto korostaa sitä, että verolakien muutokset tulevat luonteenomaisesti voimaan vuoden vaihteessa.

Finanssiala ry. toteaa lausunnossaan, ettei esityksessä ole ehdotettu finanssialan yhtiöissä olevien omaisuustietojen toimittamista sähköisesti eikä siihen tällä hetkellä olisikaan yhtiöissä valmiuksia. Finanssiala ry. huomioi lausunnossaan, ettei paperilla asioivien kuolinpesien tilanne uudistuksella helpotu. Finanssiala ry. kannattaa testamenttirekisterin jatkokehittämistä.

Juristiliitto – Juristförbundet ry. korstaa tarvetta seurata ja arvioida lainsäädännön voimaantulon sekä palvelualustan käyttöönoton vaikutuksia tulevaisuudessa. Lisäksi Juristiliitto – Juristförbundet ry. kehottaa harkitsemaan, tulisiko palvelualustan toimivuuden perustamiseksi perustaa testamenttirekisteri.

Poliisihallitus ja sisäministeriön poliisiosasto huomioivat lausunnoissaan perintökaaren 18 luvun 4 §:n mukaiset tehtävät, joiden ne näkivät kuuluvan jollekin toiselle viranomaiselle kuin poliisille.

Maa- ja metsätalousministeriö toivoo uusien palveluiden nopeaa käyttöönottoa tukevia toimia ja maatalouden erityispiirteiden huomioimista. Maa- ja metsätalousministeriö huomioi uudistuksen merkityksen Kansallinen metsästrategia 2035 toimeenpanossa. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa uudistuksen merkityksen Maanmittauslaitoksen toiminnoille ja pitää tärkeänä etenemistä automatisoidun selvennyslainhuudon toteuttamiseen. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että maataloutta yhtymänä harjoittamien luonnollisten henkilöiden (ml. henkilön kuolinpesän) ja kuolinpesien osalta olisi toivottavaa, että Verohallinnon ja nyt esitettävän rekisterin rajapinnat olisivat mahdollisimman toimivia ja niiden yhteensovitus olisi tehty ennen kuin järjestelmä otetaan käyttöön.

Metsäteollisuus ry:n ja **Sahateollisuus ry:n** lausuntojen mukaan kaikkien kuolinpesän osakkaiden yhteystietojen tulisi olla kuolinpesän kanssa asioiden saatavilla. Metsäteollisuus ry:n lausunnon mukaan kuolinpesän asioinnin sujuvoittamiseksi tehtäviä laajempia muutoksia, kuten automaattista selvennyslainhuutoa, kuolinpesien enemmistö päätöksentekoa ja kuolinpesän määräaikaaisuutta olisi tarpeen valmistella.

Monimuotoiset perheet -verkosto kannattaa palveluiden jatkokehitystä, erityisesti testamenttien, avioehtojen ja muiden kuolinpesän asioiden hoitamiseen keskeisesti liittyvien asiakirjojen osalta.

Ruokavirasto korostaa lausunnossaan myös muiden viranomaisten kuin Verohallinnon oikeutta saada tietoja sekä osakasrekisteristä että palvelualustalta.

Syöpäjärjestöt kiittää avoimesta valmistelusta ja sidosryhmien aktiivisesta kuulemisesta. Syöpäjärjestöt pitää erittäin tärkeänä jatkaa ohjelmaa seuraavalla hallituskaudella.